

Debattbok

Bli klok på Koranen

Aktuell Jihad

Utvalgte tekster
Ved T. A. Linstad

Bli klok på Koranen

Aktuell Jihad

T. A. Linstad

Navn forlag

Innhold

- 4 Forord
- 5 Lærdommer fra Koranen
- 7 Koranen og moderne vitenskap
- 8 Erkjennelse og tro
- 10 Hva er islam
- 17 Islam: trosoppfatninger
- 20 Splittelse og sekter
- 20 Trosoppfatninger utenfor kristen-jødisk tradisjon
- 21 Muslim: i essens
- 22 Aktuelt for muslimer
- 22 Koranen er islams grunnleggende dokument
- 23 Hadith, en blindvei uten Koranen
- 32 Konklusjon: hadith og sunnah
- 32 Profeten Muhammed og andre profeter
- 33 Sharia: «islamsk lov» er menneskeskapt
- 37 Koranen og menneskerettighetene
- 37 Koranens etiske normer
- 42 Kan vi lese Koranen på et «fremmed» språk?
- 44 Krig og fred
- 46 Rettelser til feiltolkning
- 47 «Abrogasjoner» og Koranen
- 51 En «Koran» for IS og terrorister
- 54 Død – og liv etter døden
- 56 Koranen og livet her

FORORD

Du undrer deg over Koranen, lurer på hva som står i den? Du har hørt meninger og påstander som kanskje ikke er rette? Koranen er et viktig skrift for millioner av mennesker – skjønt mange av dem kjenner den ikke godt. Andre undrer seg og vil vite mer, med et positivt eller negativt utgangspunkt: de ønsker kunnskap om Koranen. Fint! La oss møtes i en dialog om hva Koranen er, eller ikke er – denne boka er et innspill for det.

Boka behandler mange tema, det er viktige ting i tiden. Koranen blir ofte referert, eller i hvert fall muslimer blir det som skal ha Koranen som referanse. Mange muslimer har det ikke – de følger meninger og tradisjoner mer enn tusen år gamle, tilpasset en annen tid, mens Koranen ber oss bruke forstand og se på verden som den framstår nå.

Det blir den aktuelle jihad: å bli klok på Koranen i virkeligheten vår. Jihad betyr streben, anstrengelser etter forstand og klokskap for et rettskaffent liv: det er utfordring til oss, med Koranen som levende skrift.

Hva er viktig i Koranen? Det gjelder et spørsmål om erkjennelse, at det er en logikk i verden: den er skapt, det finnes en skaperkraft, kall det med hvilket navn du vil: Allah, Gud, Den høye – flere bruker andre navn. Skaperkraften er en. Det er lagt lovmessigheter i verden, vitenskapelige og menneskelige lover som det er nyttig å følge, og Koranen lærer mennesket om det.

Dette er viktig: Vær et godt menneske, gjør det som er rett og riktig! Stå fram for rettferdighet, avvis urett! Det er grunnleggende budskapet i Koranen, veiledning til menneskets beste og for rettsindige samfunn, det er ikke verre enn det.

Til hjelp er å tenke og tolke bilder og framstillinger i Koranen, for ynkelig er den, sier Koranen – som ikke bruker fornuft. Vi tar med fornuft og ser nærmere på Koranen: for å bli klokere på den. Vi gjør det gjerne sammen.

«Det er en lov for hver tidsepoke.» (Koranen 13,38)

«Den mest ynkelige skapning for Allah er den døde og stumme som ikke bruker forstand!» (8,22)

«Lytt til Den høyes ord og følg det beste i det.» (39,18)

*Ønsker du en perle
må du forlate ørkenen
og vandre langs havet.
Selv om du aldri finner
den skinnende perlen
har du ikke feilet
i å nå vannet*

*Hakim Sanaj (poet i det
11. århundre i Ghazna,
by i dagens Afghanistan).*

Lærdommer fra Koranen

Koranen gir veiledning til ettertanke for et godt og rett liv, med rimelighet og fornuft. Det er utfordring til oss.

Lev riktig og gjør godt

- «Allah pålegger dere at rett og rettferdighet skal råde mennesker imellom, gjør godt og være rausere mot deres medmennesker. Den høye forbyr all skamløs handling og alt som strider mot rimelighet og fornuft og det som betyr å krenke andre. Den høye formaner og advarer dere for at dere skal legge det på sinn.» (Koranen 16,90)

Bruk forstand og sanser

- «Følg det beste i det Den høye har gitt.» (39,55)¹
- «I fortellinger fra profetene ligger lærdommer for mennesker med forstand.» (12,111)
- «Godta ikke ord om det du ikke vet, ditt øre og ditt øye og ditt hjerte skal bli spurt om det.» (17,36)

«Rådfør deg med forstanden,
selv om religiøst lærde
gir deg beskjed om
verdens anliggender.»

Jalal al-Din Rumi, persisk poet og
islamsk lærd. (1207—1273)

Tid og tanker endrer seg

- «Det hersket andre skikker og livsmønstre før deres tid, som igjen avløste andre skikker og mønstre som hersket før dem. (3,137)
- «Lytt til Den høyes ord og følg det beste i det.» (39,18)
- «Men så snart det kommer en påminning fra Den høye, så vender de seg bort. (26,5)

Følg ikke antakelser og gjetninger

- «De fleste lytter bare til antakelser, men antakelser kan aldri bli erstatning for sannhet.» (10,36)

Husk skapelsen av himmel og jord

- «I skapelsen av himlene og jorda; i skiftet mellom natt og dag; i skipene som seiler på havet med nyttig last for menneskene: i vannet Allah sender fra skyen som gir liv til den døde jorda så det vrirler av alle slags dyr: i vindens veksling og skyenes drift mellom himmel og jord, er det tegn for den som bruker forstand!» (2,164)

Fotnote:

¹ Mennesket skal vurdere ethvert utsagn i lys av egen fornuft og ta til seg det som er gyldig og mulig og legge bort det som ikke består fornuftens prøve. (Muhammad Asad)

Erkjenn Allah/Gud: Den høye

- «Det finnes ingen annen Gud enn Den høye: opprettholder av rettferdighet; ingen annen guddom enn Den høye, allmektig og vis». (3,18)
- «Denne Skrift er et klart budskap til de med sinn opplyst av kunnskap. Ingen avviser Den høyes tegn unntatt de urettferdige.» (29,49)

Vær et fritt menneske, ikke frykt det andre tenker

- «Hver den som av hele sitt hjerte underkaster seg Allahs vilje og gjør rett mot andre, skal få rikelig igjen fra Den høye! De skal ikke frykte eller sørge.» (2,112)
- «Mennesker, strev og kjemp for Den høyes sak ute å bekymre dere over det andre tenker.» (5,54)
- «Den som bekjenner at Allah er Den høye og holder fast ved det, skal ikke frykte eller sørge.» (46,13)

Følg ikke blindt tro og religion

- «Følger du flertallet av jordas folk, skal du bli ledet bort fra Allahs vei.» (6,116)

Respekter andres tro

- «Samtale med Skriftens folk på beste vis, unntatt med de som gjør urett.» (29,46)
- «Vår Allah (Gud) og deres Allah (Gud) er en og den samme. (29,46)

Les for å forstå, les kritisk

- «Les! Den høye er den fremste formidler, har lært mennesket bruk av pennen – lært mennesket hva det ikke visste.» (96,3)
- «Den høye har lært dere Koranen, skapte mennesket og ga det evnen til å skille mellom rett og galt.» (55,1–4)

Sett ikke til side åpenbaringer og tegn

- «De rettsindige styrter ikke ned, blinde og døde, når de blir påminnet om Den høyes tegn.» (25,73)

«Når du endelig ser gjennom slørene
hvordan tingene virkelig er,
vil du fortsette å si igjen og igjen:
'Dette er i sannhet ikke slik
vi trodde det var!」

Rumi (1207-1273)

Vent med slutninger til du har tilstrekkelig informasjon

- «Unngå utålmodighet og hast med Koranen, vent til den er blitt åpenbart for deg i sin helhet.» (20,114)

Kvinner og menn har samme rettigheter

- «Kvinner har på rettmessig måte samme krav og plikter til mannen som mannen har krav og plikter til kvinnen!» (2,228)
- «Mann og kvinne kommer fra hverandre.» (3,195)

Koranen og moderne vitenskap

Koranens beskrivelse av jorda, solsystemet og universets opprinnelse ligger flere hundre år før vitenskapens erkjennelse av det. Koranen avdekket i tiden 610-622 etter Kristus flere vitenskapelige sannheter, også om mennesket. Koranen sier:

- «Allah skal vise dem Den høyes tegn i himmelranden og i dem selv så sannheten står klar for dem!» (41,53)
- «Sol og måne følger Den høyes lover i bestemte baner.» (55,5)

Tid er relativt

- «For Den høye er en dag lik tusen år i deres tidsregning.» (22,47)

Den høye skapte universet av intet

- «Den høye, opphav til himlene og jorda! Om Den høye vil, sier Den høye: 'Vær!' Og det er.» (2,117)

Jorda og himmelens legemer var en gang ett og ble splittet

- «Himlene og jorda var en gang en enkel sammenhengende masse og Den høye skilte dem.» (21,30)

Universet utvider seg stadig

- «Den høye har bygget verdensaltet og gitt det en fast struktur, og det er Den høye som utvider det.» (51,47)

Stadiet før skapelsen av jorda beskrives som en gasståke

- «Den høye vendte seg til rommet, som var røk, og sa til den og til jorda: 'Kom villig eller ikke' – og de svarte: 'Vi kommer villig'. Den høye skapte og formet dem på to dager til et mangfold av (kosmetiske) systemer og ga hvert system sin oppgave». (41,11–12)

Planet jorda beveger seg i et kretsløp

- «Natt og dag er Den høyes verk, liksom sol og måne som beveger seg hver og en i sitt kretsløp.» (21,33)

Jordas atmosfære virker som et beskyttende tak

- «Den høye har bygd himmelens hvelv som et godt beskyttende tak.» (21,32)

Fjellene er fast forankret i jorda

- «Fjellene er fast forankret.» (88,19)

Vind hjelper til å befrukte planter

- «Den høye løsgjør vinden som hjelp til vekstenes befruktning.» (15,22)

Alle vekster er skapt i par

- «De høye har skapt alle jordas vekster i par.» (13,3)

Alt på jorda er skapt i balanse

- «Den høye har bredt ut jorda (...) og latt alt vokse fram i rett balanse.» (15,19)

Alle dyr og fugler danner samfunn

- «Det er ingen dyr på jorda og ingen fugler båret av vinger som ikke danner samfunn som dere selv.» (6,38)

Mennesket er gjort i en utviklingsprosess

- «Den høye gjorde mennesket av formbar leire» (15,26), og «Den høye skapte dere steg for steg.» (71,14). «Den høye formet mennesket ferdig.» (15,29)

Det er liv (ikke nødvendigvis intelligent) utenfor jorda

- «Den høye har skapt himlene og jorda (hele universet) og alle skapninger og kryp som Den høye har latt oppstå og spre seg der.» (42,29)

Mennesket kan erobre verdensrommet

- «Den høye kan gi dem inngang til universet og åpne en dør for dem der, men de vil fortsatt ikke se og tro». (15,14–15)¹

Erkjennelse og tro

Koranen er Allahs (Gud/Den høyes) ord: en rettledning med lov og rett for et godt og riktig liv. Det er slik muslimer ser det.

- «Koranen er en opphøyet Skrift som Den Høye har åpenbart. Mennesker bør tenke over budskapet og legge seg det på sinn, om de har forstand.» (38,29)

Erkjennelse av Skaperkraft

Det ligger i Skriften erkjennelse av en Skaperkraft – Gud/Allah/Den høye – eller hva å kalle den. Skaperkraften er én, det er ikke flere som «skaper». I skaperverket er regler og logikk som mennesket bør tenke over, og Koranen fremmer det.

Sekulær: ikke-muslim

Den som ikke erkjenner eller tror, men som er en «sekulær» person, kan se Koranen som et historisk dokument – opphav til kulturer og sivilisasjoner og kilde til eksistensiell tenkning. Koranen får verdi som et sentralt dokument i verdenslitteraturen med fortellinger, hendelser og refleksjoner som interessant tekst. Mer om et islamsk standpunkt:

Koranen en evig tekst

Koranen med budskapet er en evig tekst, mener muslimer; «vel forvart på en (himmelsk) tavle» (85,21).

- «Den høye har åpenbart Koranen, steg for steg, og skal slå vakt om den.» (15,9)

Fotnote:

¹ Ref.: Edip Yuksel, Layth Saleh al-Shaiban, Martha Schulte-Nafeh og Dr. Maurice Bucaille.

Koranen er beskyttet av Allah, Den høye, også mot forandreninger og endringer. Det har da heller ikke skjedd noen forandring i dette verket siden Koranen ble lagt fram av profeten Muhammed på begynnelsen av 600-tallet etter kristen tidsregning, annet enn ved tillegg av skrifttegn som ikke fantes i den originale teksten.

Koranens budskap er uforanderlig, og budskapet er Koranens kjerne. Koranens bilder, fortellinger og eksempler kan fortolkes, det sier Koranen:

- «Den høye har åpenbart for deg denne Skrift med fast og klart formulerte budskap – det er Skriftens kjerne – og andre råd og tanker med flertydig mening.» (3,7)
- «De med hjerter som har gått vill for Skriften (. . .) søker det flertydige, billedlige, for å så splid og forvirring i tolkning av Skriftens innerste mening.» (3,7)

Koranen og tidligere skrifter

Koranen fornyer og fullender tidligere skrifter, basert på grunnleggende sannheter:

- «Si: 'Vi erkjenner Allah og det som er åpenbart for oss – og for Abraham, Ismael, Isak, Jakob og deres etterkommere, for Moses, Jesus og alle profetene – fra Den høye! Og vi gjør ingen forskjell på dem. Vi bøyer oss fredfullt for Den høye.'» (2,136)

Koranens klare budskap

Koranens fast og klart formulerte budskap er hva en skal en holde seg til, de grunnleggende prinsipper i Koranen. Til prinsippene hører:

- Personlig etikk
- Sosial og samfunnsmessig livsførsel

Koranen gir veiledning i dag:

- «Den høye klargjør sine budskap for dere til veiledning for å bli et fellesskap av mennesker som oppfordrer hverandre til å gjøre godt, fremmer rett og forbyr urett – og det skal gå dere godt.» (3,104)

Koranen er veileder i tiden

Koranen er en evig tekst, for alle tider og steder. Den skal samtidig bli tolket og forstått og lagt til grunn ut fra aktuelle og kulturbestemte forutsetninger. Sannhet framstilles og uttrykkes ulikt ut fra historiske, litterære og trosmessige forhold. Koranen inviterer til å tenke etter, som anført:

- «Den mest ynkelige skapning for Allah er den døve og stumme som ikke bruker forstand!» (8,22)

Koranen er islams referanse

Koranen er høyeste autoritet og referanse i islam. Den er grunnleggende kilde til erkjennelse, livsførsel, etikk og lover i islamsk sammenheng.

«Det endelige målet med boka (Koranen)
er kunnskapen som finnes i den,
noen bruker boka til pute
for å skulle hvile på den.
Mening er læring og kunnskap
og fordeler som følger med.»

Rumi (1207–1273)

Koranen er eneste referanse

Allah alene er autoritet når det gjelder å definere islam. Ingen skrift eller autoritet når opp til Allah og Den høyes ord; Koranen. Allah er egenmektig.

- «Det finnes ingen Gud utenom Den høye – stor er Den høye, fjernt fra alt de vil sette ved Den høyes side.» (9,31)

*«Søk Koranens mening
i Koranen alene.»*

Rumi (1207–1273)

Det er likevel «annet» som er blitt satt ved Den høyes side. Koranen viser til jødisk tradisjon der Esra er blitt sett som «Guds sønn», og til kristen tradisjon, der Kristus blir gjort til det samme. Koranen advarer mot at lærde, rabbinere og prester – eventuelt imamer og islamske lærde – blir gitt roller som herrer og mestere i stedet for Den Høye: Allah/Gud.

- «De har satt sine rabbinere og klosterbrødre til herrer og beskyttere i Allahs sted, og har gjort det samme med Kristus, Marias sønn, til tross for at de oppfordret til å ikke følge noe annet enn Den ene Allah – det finnes ingen Gud uten Den høye.» (9,31)

Hva er islam

Islam lærer at alt er skapt: det er en Skaperkraft bak. Kall Skaperkraften Gud, Allah, Herren, Den høye eller bruk andre ord. I skapelsen er det mening, og i det skapte finnes logikk. I virkeligheten er det lover, naturlover og menneskelige lover, med invitasjon til å søke forståelse av både det skapte og av Skaper.

*«Fra øyeblikket du kom inn i
den befestete verden (. . .)
av jordiske mineraler ble
en levende plante og senere
et omflakkende dyr (. . .)
og så en menneskelig skapning
med utviklet fornuft, bevissthet
og tro, se hvordan denne kroppen
har steget fra støv som en rose.»*

Rumi (1207–1273)

Skapelsen

Adam med maken Eva var de første skapte mennesker, gjort av samme substans:

- «Mennesker! Vær bevisst Den høye som skapte dere av en enkelt substans og av denne substans skapte dens like og lot disse to formere seg og spre seg bredt utover jorda.» (4,1)

I skapelsens bilde sviktet de to ved ikke å underordne seg Den høye. Pålegg og veiledning fra Skaperens side om det forbudte treet, ble forsømt. Det slo tilbake på dem selv. Mennesket angret og ble tilgitt, med løfte om jærtegn og profetier om hva det menneskelige består i.

Den slags tanker om menneskets karakter og vesen, har gitt opphav til diskusjoner, tro og religioner siden tidenes morgen, islam inngår i det, om noe større: Den høye.

*«En kornhaug er aldri tom for sultne fugler,
vi er de sultne fuglene, Den høye er kornet.»*

Abdolhasan Farrokhi (død 1038)

Islam

Islam betyr å erkjenne en høyere eksistens: Skaperkraften, Allah, Gud. Det er å godta og bøye seg for det regelverk Skaperkraften har lagt inn i verden, av både fysiske og menneskelige lover.

Bryter du fysiske lover – du lener deg for langt ut av vinduet og faller ned – så slår det tilbake på deg selv, og bryter du menneskelige lover – lyver og bedrar – slår det tilbake på deg selv. Det er nyttig å kjenne til skaperverket med tilhørende logikk og lover.

Islam betyr fred – med rett tenkning og fredelig handling: det er god og ryddig vei.

*«Den største hindring
mellom Allah og du
er du.»*

Abu Hamid al-Ghazali (Imam al-Ghazali),
muslimsk tenker og poet. (1058-1111)

Islam og muslimer

Koranen sier:

- *Velg Islam. Erkjenn og bøy deg for Den høye.* (5,3)
- *Vær muslim. Bøy deg fredfullt for Skaperen.* (3,20)

«Islam» og «muslim» er ikke egennavn, men viser til en livsinnstilling med erkjennelse av en skaperkraft og logikken som følger.

Alt skapt har lovmessighet i seg til å «bøye seg for Skaperen/Den høye» og er i egentlig forstand «muslimer»:

- *«Ser du ikke at alt og alle i himlene og på jorda bøyer seg for Allahs vilje: sol, måne, stjerner, fjell og trær, dyr og mange mennesker.* (22,18)

Mennesket skal bøye seg for skapte regler i naturen og i mennesket selv.

Forstand og tro

Islam forener forstand og tro. Skaperen og det skapte er til stede i et overordnet lovverk som forstand bekrefter. Koranen oppfordrer til å bruke forstand:

- *«Ynkelig den som ikke bruker sin forstand.»* (10,100)

Budskapet

Budskapet er ett og det samme – «som Den høye ga (i bøkene) til Moses, Jesus og de andre profetene» (3,84). Abraham, Moses og Jesus fikk samme inspirasjon «til å stå fast ved erkjennelsen» (42,13).

*«Innenfor Kaba spiller det vel ingen rolle
hvilken vei bønneteppet ditt peker. (. . .)
Kjærlighetsreligionen har ingen blinde
regler, bare Allah. Således har
rubinen ingen innskrift, den
trenger ikke å merkes.
Rumi (1207–1273)*

Profetene

Alle profeter var «muslimer». Abraham var (av tro) verken jøde eller kristen, men erkjente og bøyde seg for Allah. (3,67) Det samme gjaldt Moses (10,84), Jakob (2,132), Josef (12,101), Jakobs sønner Ismael og Isak (2,133) og Jesus og hans disipler (5,111). Alle erkjente og fulgte Den høyes regler, de var «muslimer».

Dronningen av Saba som besøkte Salomo i det hellige landet fra sitt hjemland Jemen, erkjente og bøyde seg for Allah: «Den høye over alle verdener» (27,44) og ble «muslim».

Mennesket oppfordres til å erkjenne og følge Den høye – å bli «muslim», ydmyk Allah (22,78) til egen fordel.

*«Det er ikke Den høye som blir rengjort
ved erkjennelses handlinger:
det er den som erkjenner.
Den høye hører ikke ordene de sier,
men ser til det ydmyke hjertet.
Det er den åpnete ydmykheten
som gjelder, ikke talemåter.
Glem frasemakeriet. (. . .)
De som legger vekt på
handlemåter og talemåter,
er ett slag.»*

Rumi (1207–1273)

Islam, tid og sted

Islam er ikke et uforanderlig system, gitt ved Koranen med bilder og tekster halvannet tusen år gamle. Islam må tilpasses tid og sted. Koranen er en endelig tekst, men forståelse av ord og bilder er ikke endelig; det varierer med tid og kunnskap, og Koranen peker på det:

- «Lytt til Den høyes ord og følg det beste i det! Disse er det som Den høye veileder, og som bruker forstand». (39,18)

Islam, sannhet og identitet

Islam er veiledning til sannhet (om dette livet og det neste), men ingen bokstavtro identitet. Mange gjør den til det med måter å kle seg på, fraser å uttrykke, hilsener å bruke og regler å følge nedtegnet for flere hundre år siden. Det er en blindvei å gå. Resultatet er stagnasjon, intellektuell stillstand og sosial begrensing som preger flere muslimske samfunn, når fornuft og tanke blir lagt til side.

Hvem er muslim

Koranen sier om den som skal bli godtatt av Allah og regnes som muslim:

- «Den som erkjenner og lever et rettskaffent liv». (98,7–8)

Det er Koranens klargjøring. Tidligere sendebud var muslimer, og de som fulgte dem, var det samme. Uansett rådende tanker, forestillinger og oppfatninger i tiden. Kjernen i en sann tro og rett livsførsel er som Koranen anfører:

- «Det er ikke gitt andre påbud enn å bøyde seg for Skaperkraften; Allah/Gud i erkjennelse, som andre i tidligere tider søkte sannheten: være Den høye hengiven og hjelpe de som trenger det.» (98,5)
- «Allah sender til paradiset den som erkjenner og gjør gode handlinger.» (22,14)

Å erkjenne skaperkraft og gjøre godt, synes forordnet hos de fleste. Koranen sier:

- «Det er sann forståelse, nedlagt i menneskets natur, et klart og evige gyldig påbud.» (98,5)

Den nedlagte forordning i menneskets natur omfatter mange. Den er skille mellom rett og galt.

Koranen sier:

- «De som erkjenner ved denne Skrift, de som er jøder og kristne, og de som følger andre trosoppfatninger – ja, hver den som erkjenner Allah og den siste dagen og gjør det som er rett, skal få fullt igjen fra Den høye! De skal ikke frykte eller sørge. (2,62)

Religioner og tro varierer i navn, men kjernen kan være den samme: å erkjenne og gjøre det som er rett.

Erkjennelse og gjøre rett

Den er muslim som erkjenner Skaperen: Allah/Gud/Den høye og gjør det som er rett. Koranen oppsummerer erkjennelsen slik:

- «Å bøye seg for Den høye over alle verdener, utvise Den Høye hengivenhet (salah) og være Den høye bevisst». (6,71–72)
- «Hvem er bedre muslim enn den som bøyer seg for Allah, gjør rett og godt og følger Abraham som var sann i sin tro?» (4,125)

Den er god muslim utviser hengivenhet (salah) og er Den høye bevisst – det ytre, formelle betyr lite.

Koranen sier:

- «Ynkelig å be, men glemme sine moralske plikter.» (107,4-5)

*«Forlat tørre bønner av ord,
for treet må spre sine såkorn.»*

Rumi (1207–1273)

Erkjennelse av Den høye

Erkjennelse kan ta mange former, og hengivelse det samme: å gripe et dypere budskap.

*«Jeg har Allah et sted i nærheten
mellom hestehov, under den høye furua der
ved vannets bevissthet, urtenes grønt.*

*Jeg er muslim, min bønneretning er en rød rose,
mitt bedeteppes en kilde, min pannepute lyset
ei slette er mitt andaktsrom.*

*Jeg renser meg i vindusklappingen,
i min bønn strømmer månen
og regnbuens farger,
steinen er synlig bak min bønn.
Alle partikler i min bønn er
blitt krystaller*

*Jeg ber på den tida
det blir kalt fra sypressenes minaret,
jeg sier 'Allah er stor' etter gresset
som hvisker det etter
bølgenes innledningsord.*

*Min Kaba er ved vannets bredd
min Kaba er under akasietrærne
som bris blåser min Kaba fra
hage til hage, by til by*

Sohrab Sepehri, en av de fremste
moderne islamske poeter. (1928–1980)

Gode handlinger

Eksempler på gode handlinger, bredt omtalt i Koranen, er blant annet:

- «Gjengjeld ondt med godt.» (13,22)
- «Unnskyld den som gjør galt.» (4,149)
- «Tilgi: det er å gjøre godt.» (5,13)
- «La ikke fiendtlighet til noen lede dere bort fra rettferdighet.» (5,8)
- «Gi av det dere har fått av Allah, til dem som trenger det.» (2,43)
- «Gå ikke over Allahs grenser.» (5,87)
- «Diskuter med folk på beste vis.» (16,125)
- «Vær tolerant og gjør rett.» (7,199)
- «Hold tilbake skjendig og uakseptabel handling. (29,45)
- «Hor er forbudt.» (17,32)
- «Snakk ikke nedsettende om andre.» (49,11)
- «Sitt ikke med den som gjør galt.» (6,68)
- «Ødsle ikke med noe.» (6,141)
- «Unngå tomt snakk.» (23,3)
- «Hold tilbake lyster til å gjøre urett.» (4,135)
- «Hvorfor sier dere gode ting uten å gjøre det?» (61,3)
- «Gi til andre, selv den minste hjelp.» (107,7)
- «Gjør ikke skade på jorda når den først er satt i stand.» (7,56)

Handlinger slår tilbake

Det en gjør – eller ikke gjør – går tilbake på en selv. Koranen sier:

- «Det gode belønnes tifold.» (6,160)
- «Den som gjør godt, belønnes med visdom og kunnskap.» (28,14)
- «Å følge rett vei, går tilbake på en selv.» (10,108)

Det samme gjelder urett handling, som også påvirker en.

*«Med godhet kan du forføre hjertene
er du god, har du ingenting å tape.*

*Allah har gitt oss intelligens og forstand
for å skille godt og ondt, løgn og sant.*

*Godt og ondt gjør vi, som det sies:
godt er vanskelig å gjøre, vondt lett.*

*Du må streve hardt for å være god
om du utmerket vet hva som er godt.»*

Rumi (1207-1273)

Best væremåte

Koranen sier:

- «Hvem taler bedre enn den som viser til å erkjenne Allah, gjør det som er godt og rett og sier: 'Jeg bøyer meg som muslim.'» (41,33)

«Allah sier: 'Den høye betrakter dere som hjertets eier, ikke for å kaste dere ned i bønn eller gi veldedighet av velstand.»

Rumi (1207-1273)

Noen erkjenner, men gjør ikke det gode, andre erkjenner ikke, men gjør det gode – og hvem er best muslim?

God handling må ligge i bunnen – det gjelder for enhver vurdering, også om hvem som er muslim og er Allah nær, om en vet eller ikke.

*Jeg hører at i New York
på hjørnet mellom 26. gate og Broadway
står det om vinteren hver kveld en mann
og skaffer de husløse som samler seg der
penger han samler inn, så de får plass på herberget.
Dette forandrer ikke verden.
Dette forbedrer ikke forholdene mellom menneskene.
Dette forkorter ikke utbyttingens tidsalder.
Men noen menn får plass på herberget.
Vinden blir holdt borte fra dem en hel natt.
Snøen som skulle falt på dem, faller på gaten.
Menneske, legg ikke vekk boken hvor du leser dette!
Noen mennesker har nå plass på herberget.
Vinden blir holdt borte fra dem en hel natt.
Snøen som skulle falt på dem, faller på gaten.
Men dette forandrer ikke verden.
Dette forbedrer ikke forholdet mellom menneskene.
Dette forkorter ikke utbyttingens tidsalder.*

Bertold Brecht
Tysk dikter og forfatter (1898-1956)

Lærdom fra profetene

Dette er lærdom fra profetene:

- Abraham var «medlidende og overbærende.» (9,114)
- Noa viste «et tegn til alle mennesker». (29,15)
- Jesu tilhengere bli gitt «medfølelse og barmhjertighet». (57,27)
- Muhammed «elsket sine fiender.» (3,119)

«En sjel som ikke er kledd
med et indre omslag av kjærlighet,
burde skamme seg over sin eksistens.»

Rumi (1207-1273)

Erkjennende muslim

Den er muslim som erkjenner og gjør det gode, bevisst eller ikke bevisst. Erkjennelsen kan ligge i sinn eller hjerte og bli uttrykt i språk, eget eller eventuelt arabisk.

På arabisk er formuleringen denne: «*La ilaha illa la.*» «*Det er ingen annen Gud enn Den høye.*»

Den siste dagen

Koranen lærer om et neste liv, og sier:

- «*Hvordan kan dere avvise å erkjenne Allah? Dere var uten liv, og Den høye ga dere liv; Den høye tar deres liv og gir dere liv på nytt! Dere vender tilbake til Den høye.*» (2,28)

Koranen viser til dette, om liv og død:

- «*Den høye lar livet spire ut av det som er dødt og døden stige fram fra det levende. Den høye gir den jord som har vært død, nytt liv, og sånn skal også dere bli kalt til å stige fram fra døden til et nytt liv.*» (30,19)

Den siste dagen blir oppgjørets dag, da rett og galt skal gjøres opp. Mennesket er ansvarlig, gjort og ugjort får følger – beskrevet i Koranen ved forestillinger og bilder.

*«Hvis du kan gi til venner med
gavmildhetens hender, vil du når
dagen ender, gi livet fra deg lett.
Vær dypt tilfreds med lite. Selv
det minste forstørrer du ved
nøysomhet alene. Fordriv begjæret!
Gribben er foraktet, uedel er den
grådige hyene. Din drakt
kan være fillet. Men som svanen
må også sjelen kle seg i det rene.»*

Hariri, en av de mest berømte diktere fra
den arabiske storhetstid. (1054-1122)

Hvem er ikke-muslim

Muslim er denne personen:

- «*Den som erkjenner Allah og gjør det som er rett.*» (7,35)

En ikke-muslim er den som bryter med det. Personen kan betegnes som *kafir*: en som «dekker til» eller «legger jord over» – og ikke vil erkjenne Skaperen. I ordet ligger avvisning og utaknemlighet for det Den høye har gitt.

*«Folk tror de gleder seg
og bretter ut sine vinger
i en illusjon.»*

Rumi (1207-1273)

Shirk er et annet ord for en som ikke vil erkjenne. *Shirk* betyr å sette noe likt Allah: ha andre autoriteter enn Den høye. Eksempel:

- «*Den som gjør sitt 'jeg' til Allah.*» (25,43)

*«Å følge sine egne lyster
er å flykte fra Allah.»*

Rumi (1207-1273)

Ordene *kafir* og *shirk* er vanskelig oversatt til norsk, der brukes ord som «vantro» og «hedninger» – ord fra kristen tradisjon, men ukjent i Koranen.

*«Det er ikke alltid den blinde mannen
som faller i en grop. Noen ganger
er det en som ser.»*

Rumi (1207-1273)

Islam: trosoppfatninger

Koranen lærer at sendebud har vært sendt til alle folk med samme budskap: å følge Skaperkraften og gjøre det som er godt. Det samsvarer med en dypere erkjennelse, sier Koranen og gjør alle – fra først av – til muslimer.

Koranen omtaler *ahl al-kitab*: Skriftens folk – som er etterfølgere til eldre tiders åpenbaringer, gitt av tidligere profeter. Den viser til mosaiske trosbekjennere: jøder og kristne som vedkjenner seg til en tidligere Skrift: Bibelen.

Sendebud har vært «til alle samfunn», sier Koranen (16,36), med grunnleggende lærdom– tilpasset tid, sted og samfunnsmessig forståelse og tradisjon. Det kan være sannheter i mange religioner

- *«De som erkjenner ved denne Skrift, og de som er jøder, og de som følger andre trosoppfatninger og de kristne – ja, hver den som erkjenner Allah og den siste dagen og gjør det som er rett, skal ikke frykte eller sørge.»* (5,69)
- *«Vår Allah (Gud) og deres Allah (Gud) er en og den samme. (29,46)*

*Lova vere du, Herre, for alle dei
som tilgjev av kjærleik til deg,
og trøyter vanmakt og trengsle.
Sæle dei som i fred held ut til det siste,
for du, Allerhøgaste, skal gjeva dei
livsens krone.»*

Frans frå Assisi (1182-1226)

Koranen, jøder og kristne

Koranen omtaler Skriftens folk, spesielt jøder og kristne. Den sier:

- *«Blant Skriftens folk finnes rettsindige. De leser fra Allahs åpenbaring, bøyer seg ydmykt for Den høye, erkjenner Allah og den siste dagen, ordner det som er rett, forbyr det som er urett og er raske til å gjøre det gode. De skal få svar for det gode de gjør! Allah vet hvem som er bevisst Den høye. (3,113-115)*

Skriftens folk, jøder og kristne, blir respektert. Allah gir tilbake med det gode, de skal ikke «frykte eller sørge» (2,62).

*«Allerhøgaste, allmektige, gode Herre,
di er æra, og lov og pris og all velsigning;
einast deg, du Allerhøgaste høyrer dei til,
og inkje menneske er verdig å nemna deg.»*

Frans frå Assisi (1182-1226)

Paulus gjorde kristendommen

Muslimer mener at Bibelen i dag inneholder deler av profetenes opprinnelige bøker, men ikke den opprinnelige Skriften. Jødiske rabbinere forandret ord i Torah og la til egne tekster (Talmud). Saulus; senere kalt Paulus, endret Jesus sitt budskap og fremmet tesen om en tredelt gudskraft (treenigheten).

Paulus kalles «med rette» for «kristendommens grunnlegger» (Bibel-selskapet/Bibl.no). Kristendommens grunnlegger var ikke Jesus, det var Paulus.¹

Koranen om Jesus

Koranen sier om Jesus:

- «Hans navn skal være Kristus, Jesus, Marias sønn; æret og lovprist i denne verden og i det kommende livet, og en av dem som skal være Allah nær.» (3,45)
- «Den høye gjorde Jesus til tegn for folk og velsignelse fra Den høye.» (19,21)
- «Den høye ga Jesus, Marias sønn, evangeliene og la mildhet og medfølelse i hjertet til dem som følger Jesus.» (57,27)

*«Jesus løp ikke fra folk,
han underviste på en ny måte.»*

Rumi (1207-1273)

Jesus var profet, som andre profeter. Koranen lar Jesus si:

- «Allah er Den høye for meg og for dere, og det er Den høye dere skal bøye dere for! Det er rett vei.» (3,51)

Koranen bemerker:

- "Kristus Jesus, Marias sønn, var (bare) Guds sendebud.» (4,171)
- «Si ikke 'Gud er tre'». (4,171)

*«Love og prise Herren og takke honom,
og tene honom med stor audmykt.»*

Frans frå Assisi (1182-1226)

Toleranse i tro

Koranen oppfordrer til toleranse, også når det gjelder tro. Gudsbilder kan variere i gjenskinn til menneskers bevissthet. Kjernen forblir viktig.

Fotnote:

¹ Bibelen. Paulus: «Ha meg til forbilde slik jeg har Kristus til forbilde! (1 Kor 11,1)

«Når vil du endelig forstå Allahs enhet og skifte ut treenigheten med den ene?»

Hvordan tør du kalle den ene Allah, Far og samtidig Sønn og Helligånd? (. . .)

Har du noen peiling på Allahs enhet da kan du ikke si jeg har flere guder.

Alles Elskede har kastet et speilbilde av Sitt strålende ansikt i tre speil. (. . .)

Den høye er én, det fins ingen Gud uten Den høye, la ilaha illa la.

Ahmad Hatef, islamsk poet, død 1784.

Koranen om jøder

Allahs budskap ble gitt til «*Israels barn*»: jødene, for å framføre monoteismen; erkjennelse av Den ene Allah/Gud.

«*Israels barn*»: jødene, omtales bredt i Koranen med beskrivelser av tro og tvil, handlinger og skjebne. Utlekningene er beskrivelser til allmenn lærdom om erkjennelse, brudd, glemsel og avvisning, med gjenopprettet tro, på nærhet til Allah/Gud (Jahve): Den høye.

«*Israels barn*», israelittene, hører til blant Skriftens folk. Koranen sier:

- «*Muslimere som tror, jøder og andre som tror, kristne – ja, hver den som tror på Allah og den siste dagen og gjør rett, skal ikke frykte eller sørge.*» (5,69)

Koranen kritiserer ikke troen, jødedom, som har grunnlag i Skriften. Koranen kritiserer jøder når de avviser Skriften, bryter eller endrer den.

Koranen kan være streng med jøder:

- «*Hver gang de tenner krigens ild, lar Den høye den slukne. De strever etter å forstyrre orden på jorda og spre forfall.*» (5,64)¹
- «*Allah har ikke gjort urett mot dem, de gjør urett mot seg selv.*» (3,117)²

Muslimene

Koranen er muslimenes eneste referanse. Koranen sier budskapet er «*fast og klart*» (7,174). Den høye har åpenbart Skriften (Koranen) – «*der sant tydelig er skilt fra usant*» (6,114). Skriften er åpenbart «*med sannhet*» (39,41) – for at «*de med forstand*» fullt og helt «*skal kunne tilegne seg dens budskap*» (12,1–2).

Mange muslimer har ment å ville fremme – ved siden av Koranen – gamle forestillinger og *hadith* (se under) som er blitt viktig kilde til hvordan spise og drikke, kle seg, hilse, gå inn og ut av toalettet, la skjegg og bart gro og sove om natta. Og hva verre er: De har ment å ville fremme eksempler og

Fotnote:

1 Teksten viser til de upålitelige elementer blant dem, og kan gjelde både jøder og kristne: «Skriftens folk».

formaninger som er tolket foran det Koranen sier, eller stilt utenfor Koranens tekster – som det er gjort med *sharia*, den såkalte islamske loven. Der er det vesentlige punkter som strider mot Koranen.

*«En hellig mann faller iblant,
men nettopp gjennom prøvelsen
løftes han eller hun, unnslipper
mang en illusjon, unnslipper
tradisjonsbundet religion,
unnslipper å være så bundet
til sansbare fenomener.»*

Rumi (1207-1273)

Splittelse og sekter

Profetene klargjorde budskapet. Innholdet er det samme fra Abraham gjennom Moses, Jesus og Muhammed, den siste profet, til å erkjenne Skaperen, Den ene Gud/Allah og gjøre det som er godt.

Koranen advarer mot dem *«som fremmer splittelse i troen og danner sekter»* (6,159). Det gjelder jøder og kristne, som beveger seg bort fra grunnprinsipper i erkjennelsen og framlegger sine særstandpunkter.

Det gjelder også de som knytter seg til Koranen med intoleranse, selvhevdelse og framheving av seg og sin gruppe med utestengning av andre. Fellesskap skal gjelde, og toleranse – for eksistensielle systemer trosoppfatninger:

- *«Menneskene skal være et fellesskap som oppfordrer til å gjøre godt, fremmer rett og forbyr urett.»* (3,104)
- *«Erkjenn og gjør det som er rett.»* (5,9)

*«Den elskedes ansikt fins i
tusen gjenspeilinger, til og med
der hvor klosterets smykkes
med klokker og korsets tegn,
også der, tusen gjenspeilinger.»*

Shamsoddin Hafez, berømt
islamsk poet. (1320–1390)

Trosoppfatninger utenfor jødisk-kristen tradisjon

Koranen lærer at sendebud har gått til alle folk med det samme budskapet: å bøye seg for den ene Skaperkraften og gjøre det som er godt. Det samsvarer med en gitt, indre erkjennelse og gjør oss alle – sier Koranen – naturlig sett til muslimer. Dette kan gjentas:

- *«De som erkjenner ved denne Skrift, og de som er jøder, og de som følger andre trosoppfatninger og de kristne – ja, hver den som erkjenner Allah og den siste dagen og gjør det som er rett, skal ikke frykte eller sørge.»* (5,69)

De er – i videre forstand – muslimer, blir det anført i Koranen.

Til «Skriftens folk» regnes vanligvis muslimer, jøder og kristne. Men «til hvert folk har det vært et sendebud» (10,47). Flere sendebud kan ha brakt en Bok – og andre kan høre til blant Skriftens folk.

Zoroastere er eksempel. *Hinduer* er anført, de har Veda-skrifter: Rama og Krishna kan ha vært sendebud. *Sikher* vektlegger Guds/Allahs enhet fra en angitt lærdom og kan være blant Skriftens folk. Koranens profet Zul Kifl (21,85) blir ansett som Buddha. Zul-Karnayn som er antatt sendebud i Koranen (18,83–98), kan være Aleksander den store eller Cyrus den store.

Det finnes sannheter i historiske personer og trosmessige systemer som tilsier godkjenning og respekt, det framgår av Koranen.

*«Tilbedelsesmåter kan ikke bli vurdert
på det viset at den ene er bedre
og det andre dårligere. Hinduene
har sine hinduord. Dravidiske
muslimer i India gjør som de
gjør. Alt er lovprising, og
det er i sin orden.»*

Rumi (1207-1273)

Muslim: i essens

Med utvidet forståelse av begreper, noe som kan være riktig, hører dette med i vurderingen av hvem som er muslim:

Det er ikke et ritual, en seremoni eller noen magiske ord som gjør en person til muslim! Muslim er den som søker sannhet med sine fornuftige evner og våkne sanser gitt av Allah/Gud, uansett hva han eller hun kaller seg. Tenkning er viktig drivkraft.

*«Hafez, følg ikke de fremmedes tenkning.
vær hos hjemlige kjeltringer
rundt begeret.»*

Shamsoddin Hafez (1320-1390)

Muslimer er de som holder avstand til påvirkning fra likemenn og -kvinner, foreldre, religiøst lærde, forfedre, masser, dogmer, ideologier og ønsketenkning i søken etter svar på filosofiske og teologiske spørsmål. En muslim lar ikke seg selv eller sin tenkning være underordnet noen annen autoritet enn Den høye, Allah/Gud – er

En muslim er en kritisk tenker, en tapper og fri person som står på egne ben og viser en fornuftig dose skepsis til allment godkjente «sannheter», spesielt dem som er ment å skulle klargjøre hans eller hennes egen vei.

Bedre å følge rett vei enn å forbli i tilstivnete former hos dem som hemmer den frie tanke.¹

Fotnote:

1 Ref.: Edip Yuxsel, Layth Saleh al-Shaban, Martha Schulte-Nafeh.

*«Fins det en tanke
som du ikke har tenkt
så tenk den tanken. (...)
For ordens skyld og av
hensyn til samfunnet.
For menneskehetens
framtid og for at det
skal gå deg vel.
Du er nødt.*

Bertold Brecht (1898-1956)

Ikke erkjennende: ikke muslimer

Om de som ikke erkjenner en Skaperkraft/Gud/Allah, sier Koranen: «*Snakk ikke nedsettende om det de tror på*». (6,108) «*Snakk med dem på beste vis.*» (16,125) «*Diskuter med dem respektfullt og hensynsfullt.*» (29,46) Det er den rette vei.

Aktuelt for muslimer

Aktuelle oppgaver kan oppsummeres slik:

- Muslimer må gjenopprette islams åndelige budskap; det virkelige innholdet i Allahs åpenbaring.
- Muslimer må endre islams ytre form og forene islam med vår egen samtid.

Koranen sier:

- «Allah endrer ikke et folk før de endrer seg selv». (13,11)

*«Jeg har aldri stridt mot noe mer vanskelig
enn min egen sjel, som noen ganger er
med meg og andre ganger mot meg.*

Imam al-Ghazali (1058-1111)

Koranen er islams grunnleggende dokument

Hva er Koranen? Koranen er Allahs (Guds) ord! Hvordan å forstå islam? Koranen veileder for det!

Koranen

- Koranen er skapt av «*Den høye over alle verdener*» for «*å gi en fast og klar form til Den høyes vei*» (10,37).
- «*Denne Skrift (Koranen) er sann! Den er veiledning for den som er bevisst Allah*». (2,2)
- Skriften (Koranen) «*leder til rett vei*» (5,16).

Koranen er fastlagt og forklart

- Denne Skrift, Koranen er «*fastlagt og forklart*» og «*gjort tydelig på punkt etter punkt*» (11,1.)
- «*Skriften er klar i seg selv og viser tydelig det som er sant.*» (43,1–2)

- «Allah selv gjør alle ting klart med det Den høye (Allah) har åpenbart». (4,166)

«Koranen er som dobbeltsidig brokade,
noen finner glede i den ene,
noen i den andre siden.»

Rumi (1207-1273)

«Silken den samme om man kaller den
brokade, kokong eller natursilke.»

Ahmad Hatef (død 1784)

Profeten Muhammed

- «Muhammed er bare et sendebud». (3,144)
- Allahs sendebud, Muhammed skal «framsi Den høyes budskap» og «undervise dem i Skriften og profetenes visdom» (62,2).
- «Allahs sendebud (Muhammed) er et godt eksempel¹ for de som vender seg til Allah og den siste dagen og alltid er Allah bevisst.» (33,21)
- Profeten Muhammed sa: «Jeg er bare et vanlig menneske som dere.»² (18,110)

Ikke annet ved Allahs side

- «Sett ikke annet ved Allahs side.» (3,64)
- «Gjør ikke mennesker til herrer og beskyttere.» (3,64)
- «Vend dere til Allah og vær Den høye bevisst.» (30,31)

Koranen er et klart budskap

Dette er Koranens klare budskap. Skriften er fastlagt og forklart. Koranen er klar i seg selv og viser tydelig det som er sant. Allah selv gjør ting klart ved Koranen og det trengs ikke andre til å framlegge den. Om hadith: strider de mot Koranen må de avvises, det er grunnleggende islamsk kunnskap.

Hadith: en blindvei uten Koranen

Dette ble endret i islamsk historie. Etter profet Muhammeds død, vokste det fram grupper av lærde som skulle være hengivne Allah alene, men som stilte opp en ny «hellig» sammenstilling av disse deler, som de framla som islams nye grunnlag:

- Allah
- Muhammed

Fotnoter:

¹ «Et godt eksempel»: Koranen viser til Muhammeds besluttsomhet og fasthet i et militært slag. Det er muslimer som har tolket utsagnet til å bety at alle ting som tillegges Muhammed – av uviktige individuelle og kulturelle sider - skal følges og etterleves som «et godt eksempel» og har lagt inn en rekke regler om oppførsel som de mener skriver seg fra Muhammed om hvordan å kle seg, spise, pusse tenner, bære skjegg, gå, sove og til og med bruke toalettet. De har lagt Koranen med dens moralske og forstandsmessige budskap til side for å følge døde, ytre former. De kan sies å ha «sviktet Koranen» (25,30) og dens egentlige innhold.

² Profeten skal på oppstandelsens dag tale mot de som dyrket han.

- Muhammeds ledsagere
- Ledsagere til Muhammeds ledsagere
- Tidlige ledere av oppståtte grupper/sekter
- Senere ledere av grupper/sekter
- Tidlige og senere lærde innen grupper og sekter.

Resultatet av disse sammenstillingene ble *hadith* (lærdommer angivelig knyttet til Muhammed); *sunna* (handlinger tilskrevet Muhammed); *ijma* (samstemthet mellom tidlige lærde); og *sharia* (religiøse lover bestemt av tidligere lærde).

Koranen alene var ikke nok! Det ble lagt andre kommentarer, referater, tradisjoner og tanker til Koranen eller som forklaringer til den, i strid med det Koranen sier:

- «*Det er Allah som har åpenbart Skriften med sannhet og rettferdighet, en hjelp for menneskene til å gjøre rett.*» (42,17)
- «*Har de stilt opp medhjelpere til Allah, som uten tillatelse fra Allah har laget forskrifter for seg på religionens område?*» (42,21)

Historiske antakelser

Hadith er nedtegnete historiske antakelser og ikke mer enn det. Dette er notater om hadith:

- Hadith er innsamling av fortellinger fra Profeten levde, men som skjøt fart etter Profetens død. Det dreide seg til slutt om titusentalls fortellinger.
- Fortellingene ble ikke samlet som hadith, men forble i erindringen som det man mente hadde skjedd i Profetens tid.
- Et resultat var at det fremsto et stort antall tvilsomme fortellinger som både speilet egne særinteresser og lokale familietradisjoner; det vil si tradisjoner innen familier og klaner.
- Flere hadith synes å være hentet fra gamle jødiske og kristne skrifter.
- Hadith ble først samlet og deretter nedskrevet to-tre hundreår etter Profetens død.

Hadith er ikke «hellige skrifter»

Hadith er blitt gjort som kilde til islam og del av islams «hellige skrifter», nesten sidestilt med Koranen: Det er alvorlig feil.

- Koranen avviser hadith. Den minner om at Den høye, ved Allahs ord, Koranen – «er tilstrekkelig som veileder og hjelper» (25,31).
- Allah «har ikke utelatt noe» i «Den høyes budskap» (6,38): Koranen er fullgod lære.

Om profeten Muhammed, som de gjeldende hadith skal være tillagt, sier Koranen:

- «*Du skal bare si fram budskapet*»: Skriften/Koranen (42,48) – Muhammed har ingen autoritet ut over det.

Koranen kritiserer folk som tidligere fikk åpenbaringer (jøder og kristne) og sier om dem:

- «*De har tatt sine rabbinere og klosterbrødre til herrer og beskyttere i stedet for Allah.*» (9,31)

«Flykt fra tomsingene; selv Jesus flyktet fra dem. (. . .) Jesus flyktet ikke av frykt, for han er trygg for toskers ugagn; hensikten var å lære ved eksempel.»

Rumi (1207-1273)

Overført til muslimer: – De har tatt sine imamer og andre lærde til herrer og veiledere med henvisninger til hadith i stedet for henvisninger til Allah, ved Koranen.

Det gjelder for mange lærde, men slett ikke alle! Det er så visst kloke, våkne og bevisste lærde som står fast ved Koranens budskap. De er sant kunnskapsrike ledere.

Andre muslimske lærde kan rammes av hvordan Jesus omtalte noen av sin tids prester og skriftlærde og de bør være det bevisst:

- «Pass dere for de skriftlærde! De vil gjerne gå omkring i lange kapper, motta ærbødige hilsener på torget, sitte fremst i synagogene og ha hedersplassen i selskap.»¹
- «De gir tiende (en hellig skatt) ..., men forsømmer det som veier mer i loven: rettferdighet, barmhjertighet og troskap.»²

De forsømmer Koranen, og mer enn det: De hindrer rettskaffen tenkning for å bringe samfunnet videre, og det er ikke nytt.

*«Se hvordan sivilisasjonens
karavane har stanset opp,
tomsinger tar styring
overalt.»*

Rumi (1207-1273)

Hadith som angivelig «hellige skrifter», råd og veiledninger i islam, må legges til side – om de strider mot Koranen, som de fleste av dem gjør. Dette er omtalte betenknninger ved *hadith* (*The Concise Encyclopædia of Islam*. London 1989):

- En stor mengde *hadith* kan umulig være sanne av historiske grunner.
- Hadith blir tross dette ofte sitert og sjelden betvilt.
- Hadith er blitt laget som propaganda og påtrykk til støtte for en part i en dynastisk eller politisk konflikt.
- Hadith kan ha riktig innhold uten å være fra Profeten.
- Hadith som umulig er sanne, gjentas av muslimske lærde, som samstemmer og godtar dem.
- Det muslimske samfunn har anerkjent hadith som ikke kan spores tilbake til Profeten, men likevel anses som riktige (autentiske).

Hadith blir uriktig presentert som sanne, de omtales som hellige skrifter og brukes til å forklare og tolke Koranens egne tekster. Det fører galt av sted, begrenser Koranen og legger til den formete anskuelser og tanker fra tusen år tilbake. Stor utfordring for Koranen i dag er å vise et klart, fornuftig og rasjonelt budskap for vår egen tid.

Hadith i sunni-islam

Det er seks klassiske sunni-muslimske hadith-samlinger. De mest autorative er den til al-Bukhari (d. 870) og al-Muslim (d. 875), disse har fortsatt høy prestisje og blir mye brukt. De øvrige samlingene tilskrives Abu Dawud (d. 888), al-Tirmidhi (d. 892), al-Nasai (d. 915) og Ibn Majah (d. 886). (Store norske leksikon.) En viktig samling er også Bulugh Al-Maram.

Fotnoter:

1 Bibelen. Mark 12,38–39

2 Bibelen. Matt 23,23

Hadith i shia-islam

Shia-islam anerkjenner noe av sunni-tradisjonen. Deres beretninger samles ellers om de tolv imamene som etterfulgte Profeten. Shia-islam har fire hadith-samlinger med særlig autoritet, nedtegnet av tre lærde: Muhammad al-Kulayni (d. 939), Muhammad Ibn Babuya (d. ca.991) og to samlinger av Muhammad al-Tusi (d. 1067). (Store norske leksikon.) De fleste i shia-islam tror ikke at noen hadith-samling er fullt å stole på. (Wikipedia) Ansett er samlingen Al-Kafi av al-Kulayni.

Hadith og sunna: eksempler

Dette er eksempler på hadith og *sunna* (oppfattet som profetens tradisjoner); som eksempel for de troende på «*hva som er riktig og god levemåte for muslimer*» (Store norske leksikon). Det er tekster fra de sunni-muslimske lovskoler, fortsatt framhevet av mange som de «*nest helligste tekster etter Koranen*» (under). Så feiloppfattet! Det er fremmed og stagnert tenkning – formalisme og regler uten innhold. Under er også tekster fra shia-muslimske lovskoler.

Regler for dagligliv

- «Allahs budbringer (fred med ham) elsket å begynne fra høyre når han satte på seg skoene, gredde håret, renset seg og i alle andre gjøremål.» (Maram 1/41)
- «Når du skal ta på sko, så la den høyre sko bli tatt på først og være sist til å bli tatt av.» (Bukhari 70/1994)
- «At en gjesper skyldes Satan, så prøv å undertrykke gjesp så mye som mulig». (Maram 2/194)
- «Å gjesp er en Satans handling». (Maram 2/194, fotnote.)
- «Profeten (fred med ham) sa: 'Skal jeg lære dere en god ting? Når dere går til sengs, si: *Allahu-Akbar* trettifire ganger, og *Subhan-Allah* trettitre ganger, og *Alhamdu-lillah* trettitre ganger.'» (Bukhari 56/1533)
- «Når dere våkner opp om morgenen, skal dere puste inn vann gjennom nesen og blåse ut tre ganger, for Satan er i deres nesebor om natten.» (Muslim 2/126)

Mat og drikke

- «Allahs budbringer sa: 'Når dere spiser, skal dere spise med høyre hånd, og når dere drikker, skal dere bruke høyre hånd, for Satan spiser og drikker med venstre hånd'». (Muslim 41/1298)
- «Det er forbudt å spise og drikke med venstre hånd.» (Maram 16/1250, fotnote.)

Toalettbesøk

- «Når det gjelder å gå ut av moskeen eller inn på toalettet, bør man sette venstre fot først.» (Maram 1/41, fotnote.)
- Du skal huske å si dette når du går inn på toalettet: «*Allahumma inni a'udhu bika minal-khubthi wa-khba'ith.*» (Muslim 2/108.) Det betyr:
- «Allah, jeg søker tilflukt hos deg fra djevler, mannlige og kvinnelige, eller alle truende og ondskapsfulle ting, samt slette handlinger, onde ånder og liknende.» (Muslim 2/108.)

Annet avtrede

- «Ved naturlig avtrede skal vi sitte på vår venstre fot og holde vår høyre fot rettet ut». (Maram 1/91)
- «Magesekken er på venstre side» og stillingen over skal «motvirke forstoppelse som er årsak til mange plager.» (Maram 1/91, fotnote.)

- «Ved avtrede skal verken ansikt eller rygg være rettet mot qibla (Mekka) eller mot Jerusalem, om det ikke er en skjerm, vegg eller bygning imellom.» (Bukhari 4/118, 119)

Magi og falske forestillinger

- «Giftige stikk kan behandles med *ruqya* (besvergelses).» (Muslim 44/1450)¹
- Drep slanger, «for de ødelegger synet og framkaller abort». (Bukhari, nr. 518 i Original Sahih Al-Bukhari.)
- «Det onde øyet er et faktum.² (Muslim 44/1454)
- «Hun er under påvirkning av et ondt øye, så behandle henne med *ruqya* (besvergelses).» (Muslim 44/1457)

Sykdom

- «Allahs sendebud (fred med ham) pleide å si i sin *ruqya*: 'I Allahs navn, jord og spytt helbreder pasienter med tillatelse fra Den høye'». (Bukhari 69/1977.)
- «Når Profeten (fred med ham) sa *ruqya*, tok han spytt på pekefingeren og berørte jorda med det og la på resten av blandingen der hvor plagen var.» (Bukhari 69/1977, fotnote.)

Drømmer

- «En god drøm er fra Allah, og en dårlig eller ond drøm er fra Satan. Om noen har en dårlig drøm som gjør ham redd, skal han spytte på sin venstre side og søke tilflukt hos Allah, for da skal den ikke skade ham.» (Bukhari, nr. 513, Original Sahih Al-Bukhari.)

Forbud mot kunst og musikk

- «Dere skal ikke tegne dyr og mennesker.» (Bukhari 70/2005)
- Det er forbudt å spille musikkinstrumenter og sjakk, ha billedstøtter og statuer³ og «etterlikne ting som Allah har skapt» (Bukhari 70/2006).

*«Hver den som sier at
all musikk er forbudt,
la han også hevde at
fuglenes sang er
forbudt.»*

Al-Ghazali (1058-1111)

Frafall

- Det er dødsstraff for frafall (*apostasi*): «Om en muslim forlater sin religion, så drep ham.» (Bukhari 53/1294).⁴

Fotnoter.

1 Koranen avviser magi. (2,102)

2 «Det onde øyet» er ansett som en forbannelse som kan kastes ved et misunnelig eller ondsinnet blikk, vanligvis mot en uvitende person. Det skal kunne forårsake skader, sykdom og død og er nevnt i mange bøker og skrifter (Bibelen, Salomos ordspråk 23,6), men finnes ikke i Koranen.

3 Profeten Salomo hadde statuer (34,13): å lage statuer som kunst er tillatt.

4 Koranen har ingen straff for frafall, men gir full trosfrihet og sier: «Det skal ikke være tvang når det gjelder tro.» (2,256) "Sannhet er kommet med Koranen. La de som ønsker å tro på den, gjøre det, og la de som ikke ønsker å tro på den, også gjøre det. (18,29) Og til de som har gått fra å tro til ikke å tro eller har endret tro: "Den høye kan tilgi dere." (9.66)

Seksuelt samvær

- En mann kan kreve seksuelt samvær med sin kone når han selv ønsker, uavhengig av hva konen sier. (Muslim 14/830)
- Menn har rett til seksuelt samvær med mindreårige. «Aisha fortalte: Allahs budbringer giftet seg med meg da jeg var seks år gammel, og levde sammen med meg da jeg var ni år gammel.» (Muslim 14/805, The Book of Marriage.)¹ «Aisha fortalte at Profeten skrev ekteskapskontrakt med henne da hun var seks år gammel og at han fullbyrdet ekteskapet (seksuelt) med henne da hun var ni år gammel.» (Bukhari LXII,64-65. Kitab Bhavan)

Kvinner

- «Kvinner er den største plage som rammer menn.» (Muslim 67/2067)
- «Jeg ble vist helvetesilden og så at de fleste i den, var kvinner – som ikke hadde erkjent eller vært takknemlige mot sine menn.» (Bukhari 2/27)
- «Profeten (fred med ham) sa: 'Jeg så paradiset og fant at fattigfolk var i flertall, og jeg så helvete og fant at kvinner var i flertall.'» (Bukhari 54,1372)
- «Om en hund, et esel eller en kvinne går foran den som ber, blir bønnen ugyldig.» (Bukhari, nr. 490, Original Sahih Al-Bukhari.)
- «En kvinne kan ikke være formynder. Hun kan ikke gifte seg bort, og kan heller ikke godkjenne giftemål for en annen kvinne.» (Maram 8/839, fotnote.)
- «Kvinner ble skapt av et ribben» (fra mannen). «Den mest krokete del av ribben er øverst. Vil du rette det ut, brekker det.» (Maram 8/869)
- «Kvinner er krokete av natur.» (Maram 8/869, fotnote.)
- «Ingen skal slå sin kone som man slår sin slave.» (Maram 8/913)

Omskjæring

- «Det var en kvinne i Medina som drev omskjæring² av kvinner. Profeten (Allahs fred og velsignelse over ham) sa til henne: 'Skjær ikke for mye, for det skal være bedre for kvinnen og foretrukket av mannen.'» (Dawud 41/5251).
- «En kvinne som het Um Habib, omskar jenter. Allahs budbringer spurte: 'Gjør du det fortsatt, eller har du sluttet?' Hun svarte: 'Allahs budbringer, jeg gjør det fortsatt om du ikke forbyr det.' Han sa: 'Jeg forbyr det ikke, det er tillatt'. Og han sa: Um Habib, når du omskjærer, lag ikke et stort kutt nedenfra, men et lite snitt til glede og nytelse for mannen.'» (Kafi 35,8504)

Fødsel

- «Blir det født en gutt, skal det slaktes to sauer, om det blir født en jente, skal det slaktes én.» (Maram 12/1169)

Fotnoter:

1 Det er en udokumentert påstand som gir menn, gjerne den tidens herskere og rikfolk, fordervet adgang til det annet kjønn. Alder til Aisha da hun giftet seg med Muhammed anslås i dag til rundt 19 år.

2 Omskjæring er ikke nevnt i Koranen. Omskjæring av menn ble islamsk tradisjon etter gamle jødiske skrifter: islam pålegger det ikke. Omskjæring av kvinner er en før-islamsk tradisjon som de fleste muslimer avviser.

Krig

- «Jeg er pålagt å kjempe mot folk inntil de bevitner at det ikke finnes noen guddom utenom Allah og at Muhammed er Allahs sendebud, ber tidebønnen og betaler skatten. Hvis de gjør det, har de sikret sitt blod og sin eiendom, med unntak for det islam pålegger.» (Bukhari, nr. 387, Original Sahih Al-Bukhari.)
- «I en krig der fienden ikke er slått, kan imamen bestemme og henrette krigsfanger eller hugge armer og ben av dem på motsatt side uten å gjøre noe for å stoppe blødningen så de dør av blodtapet.» (Kafi 9/8200)
- «Muslimer skal vrake inngåtte avtaler med, og bekjempe dem som setter annet likt Allah, det gjelder også for Skriftens folk (jøder og kristne), om de ikke går over til islam. De skal være tvunget til å betale *Jizya* (pålagt skatt) i erkjent underkastelse og følelse av å være overvunnet.» (Summarized Sahih Al-Bukhari, s. 1081.)
- «Om en krigsfange blir muslim, skal hans liv være spart, han blir en av oss.» (Kafi 11,8210)
- Det ble spurt om det var lov å angripe om natten, når fiendens kvinner og barn ble utsatt for fare. Svaret var: «De (kvinner og barn) er av dem (fienden).» (Muslim 35/1134)
- I slaget ved Badr «ble tre personer drept mens de var bundet fast». (Maram 11/1104)
- «Det betyr at å drepe en person med tørste og sult (sulte ham til døde) er tillatt.» (Maram 11/1104), fotnote.)
- «En by med ikke-troende som er i krig med muslimer, kan oversvømmes, brennes ned eller overdenges fra kastemaskiner for å gjøre ende på folk, selv om det er kvinner, barn, gamle og muslimske krigsfanger og kjøpmenn blant dem.» (Kafi 8/8191)
- «Hvilken strid er mest høyverdig? Det er den der hesten din får kuttet beina av og ditt blod blir spilt for Allahs sak.» (Kafi 20/8270)
- «I slaget tok vi kvinnelige fanger som hadde ektemenn (...). Kvinner som alt var gift, ble gjort tillatt for oss.» (Maram 11/1108)

Samfunn

- «Den som lyder profeten, lyder Allah, og den som er ulydig mot profeten, er ulydig mot Allah. Den som lyder en muslimsk leder, lyder profeten, og den som er ulydig mot en muslimsk hersker, er ulydig mot profeten. (Muslim 37/1223)
- «Om dere slår en annen, så unngå ansiktet, for Allah har skapt mennesket i Sitt bilde.» (Muslim 55/1819)

Rusmidler

- «Den mildeste straff (for å drikke vin) er åtti slag.» (Maram 10/1064)¹
- «Alle rusmidler er forbudt. Allah, Den opphøyde, har lovet den som ruser seg skal tvinges til å drikke *Tinat-ul-Khabal*.» De spurte hva det var. Han sa:
- «Det er svette eller ekskrementer fra de innsatte i helvete.» (Muslim 40/1264)

Ikke-muslimer («vantro»)

- «Gjør det motsatte av det vantro gjør: kutt barten kort og la skjegget være.» (Bukhari 70/1997)

Fotnote:

¹ Koranen sier alkohol og andre rusmidler, er "fra Satan" (5,90): Vi skal ikke bruke det (5,91). Koranen sier ikke noe om straff, det blir mellom den enkelte og Allah og er opp til den enkelte selv.

- «Det er ikke lov for en muslim å være først til å hilse på en ikke-muslim, for det vil være en måte å ære dem på. (. . .) Det er velkjent at muslimene har en høyere status for Allah, så en muslim skal ikke ydmyke seg ved å være først til å hilse. Men om noen hilser på oss, kan vi hilse tilbake på samme måte.» (Majmo Al-Fatawa, 3/33)
- «Hils ikke først på dem (jøder og kristne), og når dere møter dem på gata, press dem ut til den trangeste delen av den.» (Abu Dawud 41/5186)
- «Hver person i samfunnet, og jøder og kristne, som hører om meg (profeten Muhammed), men som ikke tror det jeg er sendt som, og dør i denne tilstand (av ikke-tro), skal høre helvetesilden til.» (Muslim 1/20)
- «Allahs budbringer (fred med ham) sa: 'Jeg er ikke ansvarlig for noen muslim som holder seg blant ikke-muslimer'». (Maram 11/1084)
- «Hva sies om muslimers døde barn? 'Det er en amme for dem i paradiset'». (Bukhari 23/695)
- «Hva sies om hedningers døde barn: 'Allah skapte dem og vet hva slags handlinger de ville gjøre.'» (Bukhari 23/696)
- «Ingen muslim skal bli drept for en ikke-muslim.» (Maram 9/998)
- «Om en person føler seg i en vanskelig situasjon for islams skyld i et *Dar-ul-Kufr* (land til de som ikke tror), er det obligatorisk for vedkommende å flytte til et *Dar-ul-Islam* (land til de som tror).» (Maram 11/1084, fotnote.)

Kledning/klær

- Menn: «Den som i narraktighet bærer benklær ned under anklene, skal gå til helvetesilden.» (Bukhari 70/1984)
- Kvinner: «Hele kroppen skal være dekket unntatt øynene.» (Bukhari 4/120)

Bønn

- «Si *Amen* når imamen sier det, og om noen sier *Amen* samtidig med at englene gjør det, vil alle hans tidligere synder være glemt.» (Bukhari, 10/448.)
- «Den som under bønnen løfter hodet sitt før imamen som leder bønnen, kan få hodet sitt omskapt til en apes hode.» (Bukhari 10/412)
- «De som løfter blikket mot himmelen under *salah* (bønnen), skal slutte med det, de kan ellers miste synet.» (Maram 2/193)
- «Om noen glemmer å gjøre Asr-bønnen, vil alle personens gode handlinger være tapt.»¹ (Bukhari 9/341)
- «Det var en mann som sov hele natten til etter soloppgang». Det ble sagt om mannen, som ikke holdt morgenbønnen: «Satan har urinert i hans ører». (Bukhari 19/605)
- «Allahs sendebud (fred med ham) sa: 'Ingen må unnlate å være til stede på samlingsbønnen, for da skal jeg brenne ned husene deres.'» (Majah 6/795.)²
- «Når ropet som kaller til bønn blir gitt, tar Satan beina på nakken og fjerter.» (Bukhari 505, Original Sahih Al-Bukhari.)

Fotnoter:

¹ Koranen: «Om noen husker å be, men glemmer å gjøre gode handlinger, skal bønnen være uten betydning.» (107,4–5)

² Koranen omtaler bønnen rundt 70 ganger, men ingen steder sier Koranen at en skal slå eller plage de som ikke holder bønnen.

«Den edle kvinnen Maria
var tro mot Allah,
Allah oppfylte hundre behov
uten ønske fra hennes side.

Rumi (1207-1273)

Sakah, velferdsbidraget

- «En bestemt andel av en muslims velstand (2,5 %) skal hvert år betales til fordel for de fattige i det muslimske samfunnet.»¹ (Muslim 1/5, fotnote.)
- «Zakat skal bli tatt fra rike (muslimer) og gitt til fattige (muslimer).» (Bukhari 24/702.)

Hadj, pilegrimsreisen

- «Hadj (pilegrimsreisen til Mekka) skal en bare gjøre for Allahs skyld.»² (Bukhari 26/773)

Saum, fasten

- «Saum (fasten) er for Allah, som vil belønne den fastende person for det.»³ (Bukhari 31/919)

«Allah bryr seg ikke om deres ytre former,
i forbedring søk hjertets eier.
Allah sier: 'Jeg vurderer dere
som besitter av hjertet,
ikke for at dere bøyer dere i bønn
eller gir av velstand til trengende'.»

Rumi (1207-1273)

Tilbedelse

- «Ingen ting er mer aktverdig for Allah enn tilbedende bønn.» (Maram 16/1342)
- «Den som sier ti ganger: 'Det er ingen annen Gud enn Allah, som ikke har noen like, alt tilhører Allah, all ære, allmektig', skal ha den største belønning.» (Maram 16/1336)
- «Når Allahs sendebud (fred med ham) løftet sine hender i tilbedende bønn, tok han dem ikke ned før han hadde strøket ansiktet sitt med dem.» (Maram 16/1345)
- «I tilbedende bønn blir hendene fylt med Allahs nåde, som man gnir inn i ansiktet, det edleste kroppsorgan.» (Maram 16/1345, fotnote.)

Fotnoter:

- 1 Koranen setter ingen begrensning i det en skal gi til de som trenger, men sier man skal «gi til andre av det en har fått/skal skjøtte fra Den høye» (57,7.)
- 2 Hadj, pilegrimsreisen er for mennesket. Koranen sier Mekka er «veiledning» (3,96) for mennesket og pilegrimsreisen til å være Allah «bevisst» (2,197), søke feil handling «ettergitt» (2,199) og samarbeid for «rettsindighet og respekt, mot urett» (5,2). I hadj ligger oppfordring til «det gode» (2,158), gi til «vanskeligstilte og fattige» -- å bekrefte det som «fremmer» en selv. (22,28).
- 3 Koranen sier om saum, fasten i fastemåneden ramadan: Det er foreskrevet dere å faste for at mennesket «skal være Allah bevisst» (2,183). Koranens åpenbaring minnes til «veiledning for menneskene og med klare ord til hjelp for å skille mellom rett og urett.» (2,185). Mennesket og Koranen er i sentrum.

- «Allahs budbringer (fred med ham) sa: 'De som skal være meg nærmest på oppstandelsens dag, er de som påkaller meg mange velsignelser.» (Maram 16/1346)
- «Når vi sender Profeten fred og velsignelse, fred med ham, er det en handling av tilbedelse.» (Maram 16/1346), fotnote.)

Konklusjon: hadith og sunnah

- Hadith og sunna er overleveringen fra en svunnen tid, fra halvannet tusen år siden og gjenspeiler kultur og tenkning i tiden brakt til å gjelde i dag, gjerne uten belegg i Koranen.
- De kan ikke gjøres til «skikk og bruk» nå, men må tvert om legges til side. Noen gjør dem til «hellige skrifter» nest etter Koranen: Det fører galt av sted. Har de ikke grunn i Koranen.
- Koranen er islams hellige skrift som muslimer og andre må holde fast ved om de vil forstå Allahs budskap.
- Muslimer skal gå feil, være i stagnasjon kulturelt og intellektuelt uten dynamisk tilnærming til tiden samt bli avvist og ringeaktet om de gjør fortidens hadith og sunna til sine leveregler.
- Koranen er islams budskap: den må legges til grunn.

*«Snakk ikke om sko og sokker med Allah! (...)
En slik blasfemisk fortrolighet lyder som om du
småskravler med onklene dine.»*

Rumi (1207-1273)

Profeten Muhammed og andre profeter

Profeten Muhammeds oppgave var å gi Den høyes åpenbaring slik oppgaven for tidligere profeter var det samme.

Koranen sier:

- *«Vi har gitt deg, Muhammed, Den høyes åpenbaring liksom Den høye ga Noa og de profetene som fulgte etter han Den høyes åpenbaring, og liksom Den høye ga Abraham og Ismael og Isak og Jakob og de som fulgte etter dem Den høyes åpenbaring, og Jesus og Job og Jonas Aron og Salomo, og liksom Den høye ga David en Skrift fylt av visdom – og til andre sendebud som Den høye har omtalt for deg og noen som ikke er det.» (4,163–164)*

Samlet erkjennelse

Åpenbaringen: Den høyes Skrift eller «ord» er grunnleggende, som det var for alle profeter. De viktige regler i det åpenbarte har alltid vært felles:

- *«Den høye har foreskrevet for dere de samme regler for erkjennelse som Den høye anbefalte for Noa, det Den høye har åpenbart for deg, Muhammed og som Den høye anbefalte for Abraham og Moses og Jesus, nemlig å holde fast ved erkjennelsens prinsipper og ikke splitte seg opp.» (42,13)*

*«Hver profet på denne rette vei
viste til budskapets under
og søkte medreisende.»*

Rumi (1207-1273)

Grunnleggende tro

Grunnleggende i erkjennelsens prinsipper har vært – og er – troen på Den ene Allah/Gud/Skaper, uansett særskilte former i religionsutøvelse som ble gitt ulike samfunn og sekter i samsvar med tidens rådende forhold. Grunnprinsippene må tilpasses og anvendes til enhver tid – som nå, når tenkning og væreformer knyttet til en tidligere tid, må være lagt til side.

Grunnleggende tro er nedlagt i mange sammenhenger.

*Den prektige sommerfugl
er fløyen fra Guds hånd.
Han gav den gylne vinger
og røde purpurbånd.*

*Han lærte den å flyve høyt,
høyere enn jeg er.
Den har nok fuglens lyster,
men ei dens dun og fjær.*

*Og alle verdens mennesker
og alle kongebud
ei gjøre kan en sommerfugl.
Det kan alene Gud.*

Henrik Wergeland

Den høye alene å følge

Noen glemte budskapet og dyrket i stedet profeter, men dette må legges på sinn:

- «Si, Muhammed: 'Jeg er bare et vanlig menneske som dere. Ved åpenbaringen vet jeg at Allah er Den ene Allah, hver den som ser fram til å møte Den høye skal streve etter å leve et godt og rettsindig liv og ikke gjøre noen delaktig i den ære som bare skal være til Den høye.'» (18,110)

Nedlagte i menneskets natur

- «Men ingen andre påbud ble gitt dem enn å følge Den høye med ren og oppriktig tro – liksom de som i tidligere tider søkte sannheten – og vise hengivenhet for Allah¹ og å gi av det Allah har gitt til andre som trenger det.² Det er den sanne erkjennelse, nedlagte i menneskets natur, det klare og evig gjeldende påbud. (98,5)

Sharia: «islamsk lov» er menneskeskapt

Sharia betyr bokstavelig «veien til en vannkilde». Både folk og dyr henter et grunnleggende element for livets beståen og balanse fra et slikt utspring. Ordet blir brukt i Koranen for å angi et system av lover for et samfunns sosiale og åndelige velferd, Koranen viser vei.

Fotnoter:

1. *Salah*: å følge/ vise hengivenhet for Allah, kan uttrykkes formelt i foreskrevet bønn.
2. *Sakah*: å gi av det Allah har gitt til andre som trenger det.

Prinsipper for islamsk lov

Koranen sier Allah vil gjøre ting enkelt og ikke vanskelig for oss (2,185). Allah forventer ikke mer av noen enn det personen makter (2,286). Allah ønsker å lette vår byrde «for mennesket ble skapt svakt» (4,28).

Koranen sier vi ikke skal oppsøke vanskelige ting. Det heter:

- «Spør ikke om ting som – om de ble gjort klart – ville være uheldige for dere.» (5,101)

Koranen gir et allment rammeverk av universelle prinsipper, etiske og humane, som eksempel for å veilede og styre under forskjellige forhold. Koranens tekst i juridiske spørsmål viser bredde og fleksibilitet og variasjon i tilnærminger, avhengig av omstendigheter og behov.

Koranen kan være taus om lover og regler for å innby mennesker til egne innspill og selv finne svar på spørsmål for den rette vei. Mennesket skal anstrenge seg for selvstendig tenkning (*ijtihad*) henimot bedre forhold, vurdert ut fra tid og sted og fra det Koranen sier.

Koranens prinsipper må bli lagt til grunn:

- «De som ikke dømmes i samsvar med det Allah har åpenbart, handler galt og i strid med Den høye.» (5,47)

Fortolkete lover og regler

Koranen inviterer til forståelse og tolkning. I historien har imamer og islamske lære fortolket og gitt lover ofte knyttet til tidens kultur og tenkning. Disse er blitt stående som «gyldige» lover og regler, mange fortsatt for vår tid.

Angivelige overleveringer fra profet Muhammed, for halvannet tusen år siden, og notater fra imamer og lærde, er gjort til islamsk lov: sharia, men er ofte uten belegg i Koranen.

Sharia uten belegg i Koranen

Eksempler på islamske lover uten belegg i Koranen:

- **Trosfrihet.** Sharia foreskriver dødsstraff for apostasi (frafall fra islam).¹ Koranen slår fast: «Det skal ikke være tvang når det gjelder erkjennelse/tro.» (2,256)
- **Voldtekt.** Sharia behandler voldtekt og usømmelig seksuell handling likt. I fravær av fire vitner vil et offer for voldtekt bli behandlet likt med den seksuelle overgriperen og få straff i forhold til det. Offeret blir dobbelt straffet uten grunnlag i Koranen.
- **Steining til døde.** Sharia bruker steining til døde som straff. Det er uten belegg i Koranen, som ikke sier noe om det. Et hadith lyder slik: «Vi har steinet folk til døde (. . .) vi finner ikke steining i Allahs Bok». (Bulugh Al-Maram 10/1038)

Hva skulle være belegg for steining? Nok et hadith: «Da Allahs budbringer (fred med ham) døde, var folk opptatt med hans begravelse og det kom en sau og spiste opp det skrevne arket om steining som skulle inn i Koranen.» (Sunan Ibn Majah 36/1944)

Fotnote:

1 Apostasi kan godtas av Allah. (9,66)

- **Drepe homoseksuelle.** «Om noen gjør som Lots folk (bedriver homoseksualitet), så drep den som gjør det og den det blir gjort mot.»¹ (Bulugh Al-Maram 10/1044)

Hvordan å drepe? Steine til døde, kaste fra et høyt sted eller sette fyr på.² (Bulugh Al-Maram 10/1044, fotnote.)

- **Kvinnens rettigheter.** I nærmest alle saker som gjelder kvinner – skilsmisse, underholdsbidrag, omsorg for barn – blir kvinner diskriminert i sharia. Koranen sier menn og kvinner skal behandles likt for loven, sharia målbærer det ikke.
- **Skaut/hodetørkle.** Mange anser dette som påbudt kledning i islam for kvinner, med tvilsomt grunnlag i Koranen.³
- **Dødsstraff.** Sharia gjør dødsstraff nærmest til norm. Det ligger i sharia en undertone av dette: «Drep alle som er uenige med deg, som synes å være en avvikler eller bryter antatte regler»: den totale motsats til Koranens ånd!⁴ Mennesket er en høyverdig skapning som skal respekteres.⁴
- **«Uekte barn».** Barn født av foreldre som ikke er lovlig gift, blir omtalt som «uekte barn». Sharia og islamsk lov diskriminerer og innskrenker dere rettigheter.⁵

Det står i strid med Koranen, som sier:

- «Den som har gjort galt, skal alene belastes for det: ingen skal bære en annens byrde.» (6,164)
- «Den som går feil, går bare feil for seg selv og ingen byrde skal legges på en annen.» (17,15)

Den menneskeskapte sharia strider mot følelser og fornuft og tilsier å bli avvist.

Fotnoter:

1 Koranen omtaler Lots «folk» (7,80) – som begikk «skamfulle handlinger» og «drev sin utsveving for langt» (7,81). Lots «samfunn» var det, som «opptrådte avskyelig» (21,74). Koranen viser til praksis i et samfunn som var i forfall der menn voldtok menn (11,77) og foretrakk sex med hverandre (27,55) som trekk ved det aktuelle samfunn. Koranen omtaler ikke enkeltmennesker med homofil legning som skal være respektert lik andre.

2 Koranen setter ingen straff for homoseksualitet.

3 Hva sier Koranen om skautet, er det et hellig påbud? Begrepet i Koranen som ofte blir forbundet med skaut, er hijab. Ordet forekommer flere steder i Koranen. Hijab betyr bokstavelig dekke, skjerm eller duk. Ingen steder i Koranen er ordet hijab brukt slik man ofte tenker som et stykke tøy til å dekke hodet eller kroppen, hijab er forskjellig fra dette. Hijab brukes billedlig til å markere avstand og sømmelighet kjønnene imellom. Koranen bruker ordet khumur om kvinners kledning. Khumur betegner et stykke tøy som kvinner ofte brukte på hodet. Koranen sier kvinner skal trekke sin khumur over brystene. Det anføres ikke påbud om khumur, men pålegg om å dekke brystene, kvinner var ikke flinke til det. (24,13) Ordet jalabib brukes om at kvinner bør dekke seg med et ytterplagg. (33,59) Det er alminnelig sømmelighet som er kravet.

4 Om noen dreper et uskyldig menneske, er det som å drepe «hele menneskeheten». (5,32)

5 «En imam som leder samlingsbønn, må være av legitim fødsel. (. . .) Å framsi bønn (salah) bak en person av illegitim fødsel, er ikke tillatt. (. . .) Tenkningen og visdommen bak denne juridiske kjennelse er at den som leder bønnen; en imam, må være en som andre kan følge, en rolle-modell for samfunnet, en person uten plett når det gjelder karakter eller oppførsel – selv om personen selv ikke har (forts.)

Fatwa

Fatwa er en domsavsigelse i islam, utstedt av en ekspert på religiøs rettslære. Eksempler på fatwa, ansett av mange å gjelde også i dag:

- **Ekteskap.** «Om en person inngår ekteskap med en ung jente, er det forbudt å ha samleie med henne før hun er over ni år.» (*Ali al-Husaini as-Seestani*)

«Om en kvinne ikke fullfører sine ekteskapelige forpliktelser mot sin mann, har hun ikke krav på mat, klær og husrom selv om hun fortsetter å leve med han.» (*Ali al-Husaini as-Seestani*)

«I islam er ekteskapet slutt om mannen skiller seg fra sin kone.» (*The European Council for Fatwa and Research.*)

- **Barn.** «Det er tillatt for en foresatt å slå et barn når det gjelder at det skal lære og unngå dårlig oppførsel. Det er også tillatt å slå barnet når det blir 10 år og ikke vil be, faste, og så videre». (*Hashiyat al-Sharwani (179/9)*)
- **Herkomst.** «Ekte herkomst er et av mest ærverdige familieband og mål for moral og sharia. (. . .) Om et barn fødes utenfor ekteskap og forutsetninger er ivaretatt, kan herkomsten til et slikt barn bli knyttet til faren.» Barn født utenfor ekteskap er knyttet til sin biologiske far om dette er oppfylt: «Hans far og mor skal gifte seg, barnet må være sønn til mannen, kvinnen kan ikke være gift med en annen mann og faren må anmode om at barnet blir knyttet til han.» (*The European Council for Fatwa and Research.*)
- **Blodsbånd.** Blodsbånd mellom foreldre og barn og alle rettigheter og ansvarligheter som følger med, er hellig og ukrenkelig også når det gjelder sharia: islamsk lov.

Et barn som vokser opp i en annen familie enn den er født i, kan ikke bli gitt den nye familiens navn, og heller ikke arve av fars eiendom som et barn født i familien.

Mange juridiske forhold har ført til at flere muslimer mener hele tanken om å ta et fremmed barn varig inn i sitt eget hjem, blir forbudt (haram) etter sharia: islams lov.

- Islamsk lov gjør det vanskelig at muslimske familier kan ta ansvar for foreldreløse og forlatte barn som trenger familie og hjem. Det er i strid med Koranen som verdsetter slik handling:
- «Vet dere ikke hvem som er deres fedre, så er de deres brødre og søstre i troen og del av familien.» (33,5)

Fotnote (forts.):

*gjort noe for å utvikle dette negative trekk som ligger på personen.» (*Ijtihad Network Being Wise and Faithful Muslim in the Contemporary World.*) «Det er mislikt (makruh) å framsi bøtner bak en slave, en blind mann og en illegitim person.» (*Maraqī al-Falah*)*

Koranen og menneskerettigheter

Koranen klargjør og beskytter menneskerettigheter ved å peke på menneskets karakter og vesen – hvorfor mennesket ble skapt og hva som er dets oppgave. Rettigheter og plikter følger med.

Koranens menneskesyn

Koranen viser menneskesynet:

- Den høye/Allah sa: «Jeg vil sette en forvalter (khalif) på jorda.» (2,30)

Dette er menneskets rolle: å ta jorda i besittelse og styre den som forvalter eller stedfortreder for Den som skapte: Gud/Allah. Mennesket er gitt en høyverdig stilling som representant for Den høye i en skapt virkelighet med planter og dyr, gitte naturlover og menneskelige lover – i ansvarlighet til seg selv og til Skaperen.

Mann og kvinne

Den høye gjorde mennesket til mann og kvinne:

- «Den høye skapte mennesket fra en enkel essens og fra samme essens dens like. Den høye spredte fra dette paret talløse menn og kvinner utover jorda.» (4,1)
- «Mann og kvinne kommer fra hverandre.» (3,195).
- «Mann og kvinne er hverandres sanne venner og faste støtter.» (9,71)

*«Kvinner står over den vise og intelligente;
den uvitende styrer over henne,
mangler ømhet og hengivenhet
for dyriskhet er rådende.
Kjærlighet og vennlighet er
menneskelige kvalifikasjoner,
aggressivitet og lyst er rått.
Kvinnen er et glimt fra Allah.
Hun er ikke den jordisk elskede
skapende, ikke skapt.»*

Rumi (1207–1273)

Koranens etiske normer

Rettferdighet

Koranen fremmer krav om rettferdighet. Ansvar for rettferdig behandling av alle medlemmer i et samfunn og andre skapninger også – med vekt på rettferdighet for de mindre begunstigete, som fattige og foreldreløse – blir gjentatt i Koranen.

- «Dere som erkjenner! Stå fast i å opprettholde rettferdighet som vitner for Den høye selv om det skulle være til skade for dere, foreldre eller andre nærstående, rik eller fattig. Den høye er nærmest til å dømme. La ikke følelser påvirke dere på bekostning av rettferdighet.» (4,135)
- «Snakk rettferdig, vær ikke forutinntatt.» (49,9)
- «La ikke motvilje til mennesker lede dere bort fra å være rettferdige.» (5,8)

Individet

Liv og eiendom til hvert individ i et muslimsk samfunn anses som hellig. Rasisme er forbudt i islam. Koranen avviser at spesielle personer eller nasjoner skal gis fordeler grunnet rikdom, makt, identitet eller rase. Den viser til likeverdighet i skapelsen:

- «*Mennesker! Den høye har skapt dere av en mann og en kvinne og har gjort dere til folk og samfunn for at dere skal kjenne hverandre. Den fremste av dere er den mest rettsindige.*» (49,13)
- *Den høye skapte himlene og jorda og mangfold i deres språk og hudfarge. I det ligger beskjed for de som bruker forstand.*» (30,22)

Fellesskapet

Mann og kvinne deler moralsk ansvar for fellesskapet (*ummah*):

- «*Bli et fellesskap av mennesker som oppmuntrer til det som er rett og forbyr det som er urett.*» (3,104)
- «*Avvis urett med rett handling,*» (23,96)

Ytringsfrihet

Det er forskjell mellom ytringsfrihet og tilskyndelse til uro, nedrig tale og bakvaskelser. Ytringsfrihet angår individ og samfunn og må balansere mellom disse, det hviler ansvar på det. Det er også i liberale samfunn satt begrensninger på ytringsfrihet selv om noen vil være det uten.

*«Å, tunge!
Du er en grenseløs skatt
og en endeløs lidelse.»*

Rumi (1207–1273)

Koranen forutsetter ytringsfrihet med oppfordringen til å søke sannhet. I Koranen er begrepet «sannhet» (*haqq*) gjentatt en rekke ganger: *Haqq* – sannhet – er en egenskap ved Allah. Ytringer, diskusjoner og tanke er veier som fører til Allah.

Koranen respekterer og krever ytringsfrihet. Koranen sier:

- «*Bli et samfunn som oppfordrer hverandre til å gjøre godt og anbefaler det som er rett og forbyr det som er urett.*» (3,104)

Det forutsetter fri tale, ytring og meddelelse av meninger for å arbeide henimot dette. Andre prisverdige oppgaver i islam krever også ytringsfrihet, som å gi oppriktig veiledning (*nasihah*), søke samråd (*shura*), personlig tenkning, frihet til å kritisere, frihet til å si en mening, organisasjonsfrihet og religionsfrihet.

I islamsk litteratur er det mange eksempler på kritikk og protester mot herskere og andre høye og mektige styrende. Den blinde middelalder poet *Abu Aala al-Maari*, for eksempel, gikk så langt som til å ta avstand fra religionen og alt som var hellig i islam. Hadj, pilegrimsreisen var et hedensk tiltak og religion, islam medregnet, var for skurker og tosker, mente han.

*«Falskhet har forledet hele verden.
Kranglende sekter skjeller ut hverandres evangelier.
Om hat ikke var mennesket naturlige element:
kirker og moskéer ville bli reist side ved side»*

Abu Aala al-Maari (973–1057)

Al-Maari og tallrike andre utsvevende og fritenkende personer i islams historie utnyttet sin ytringsfrihet uten moralske skrupler eller troskap til islam og ble ikke straffet for det. Manglende personlig tro og latterliggjøring av religionen (blasfemi) kan ha vært klanderverdig, men ikke tilstrekkelig til fordømmelse og straff.

Det gjelder ikke for moderne «jihadister». In 2013 hogg terrorister fra al-Nusra fronten hodet av en statue av al-Maari i hans syriske hjemby Ma'arra. (Wikipedia)

Klassiske islamske poeter har understreket fellesskapet mellom mennesker.

*«Hvorfor prøver vi alltid
å overgå hverandre,
når alle kommer fra det
samme opprinnelige hjem.»*

Rumi (1207–1273)

Religionsfrihet

Koranen gir mennesket religionsfrihet, det er stadfestet flere steder:

- *«Det skal ikke være tvang når det gjelder tro.» (2,256)*
- *«Du kan ikke tvinge folk til å erkjenne.» (10,99)*
- *«La de som ønsker det, erkjenne, og de som ikke ønsker det, la være.» (18,29)*

Det gjelder også ved frafall fra troen (*apostasi*) som kan bli tilgitt (9,66). Mennesket står fritt å velge. Tro blir mellom den enkelte og Allah (9,67)

Demokrati

Koranen oppfordrer til samråd, at ting blir diskutert i fellesskap og vedtak fattet:

- *«Følg regelen om samråd (shura) (42,38)*
- *«Diskuter med folk på beste måte.» (16,125)*

Sharia (islamsk lov) er tradisjonelt referanse for politiske regler i et muslimsk samfunn, men om uavhengig tenkning i samfunnet blir begrenset og forbeholdt en privilegert klasse av islamske lærde, (*ulema*) eller innskrenket til en gruppe godkjente emner, taper sharia sin legitimitet, og det er blitt tradisjonen.

Moderne oppfatninger av frihet, rettigheter og demokrati kan forenes med religiøs kunnskap – og gå foran tilstivnete og gammelmodig tanker med referanse til tusen år gamle skrifter, utarbeidet og nedtegnet av datidens ulema og lærde.

Sekulære lover og liberalt demokrati kan være erstatning for gammelmodig, tidsfarget tenkning om personene det gjelder beholder sin religiøse identitet og bruker moralske referanser for å ha tilsyn med og kontrollere de som utøver makt, eller selv erholder makt. (Abd el-Karim Soroush)

Koranens egne veiledninger og normer må hentes fram og med forstand lagt til grunn for verdierbeid i tiden. Koranen sier:

- *«Det er en lov for hver tidsepoke.» (13,38)*
- *«Ynkelig den som ikke bruker sin forstand.» (10,100)*

«Din tanke kan være som
en kameldriver, og du er kamelen:
den driver deg i alle retninger
under dens biske kontroll.»

Rumi (1207–1273)

Kvinner, menn og likestilling

Muslimske samfunn og miljøer er ofte mannsdominerte og gjenspeiler historiske stamme- og klanverdier som gir forrang til menn framfor kvinner. Kvinners rettigheter i islam kan ikke fremmes uten samtidig å insistere på at også menn må holde seg til Koranens pålegg om væremåte og oppførsel. (Ali A. Allawi)

Koranen fremmer likestilling:

- «Kvinnen har på rettmessig måte samme krav og plikter til mannen som mannen har krav og plikter til kvinnen!» (2,228)

Familie, barn, ekteskap, skilsmisse

Familien er grunnlag for et islamsk samfunn, og ekteskap er grunnlag for familien. Koranen anbefaler ekteskap, uten tvang (24,32); sier ekteskap er det naturlige; alt er skapt i par (51,49); omtaler ekteskap og barn blant gode ting (25,74); anfører ektefeller til hvile (7,189) og understreker det skal være kjærlighet og ømhet mellom dem. (30,21). Det gis samtidig anledning til skilsmisse. Menn og kvinner er for nærhet og omsorg:

- «Den høye skapte ektefeller for dere av deres eget slag til å leve med i kjærlighet; hengivent, omsorgsfullt – det er tegn i dette for den som tenker etter.» (30,21)
- «De (kvinner) er som kledning for dere, og dere (menn) som kledning for dem!» (2,187)

FNs menneskerettigheter

Koranens etikk og normer kan vurderes mot FNs menneskerettigheter, og det er mange felles punkter. Det er også forskjeller. FNs menneskerettigheter, omtalt med «universelle normer», er anført å ha et liberalistisk, individualistisk og sekulært grunnsyn, mot verdier med bredere basis. Trosmessige systemer som islam, kristendom og andre har påpekt det og ønsker respekt for sine referanser.

FNs menneskerettigheter har framhevet individuelle rettigheter, men tonet ned plikter. Kollektive rettigheter og plikter har hatt liten plass, det har vært oppmerksomhet på individet. FNs menneskerettigheter har haltet ved i liten grad å fokusere på økonomiske og sosiale forhold, viktig for rettigheter i menneskers liv. I senere tillegg til FNs menneskerettigheter er sånne ting tatt opp.

«Se på basarhandelen og all
urettferdigheten, om ikke nok
for selger, er det nok for oss.»

Shamsoddin Hafez (1320-1390)

Kairo-deklarasjonen om menneskerettigheter

Muslimske land har følt seg utfordret på menneskerettigheter og muslimske ledere møttes i 1990 i Kairo der de utferdiget Kairo-erklæringen om menneskerettigheter, offisielt vedtatt i 2000. Vekt er forsøkt lagt på Koranen og sharia.

Det er et tvilsomt dokument. Det smaker av autoritære stater og institusjoner, av tilstivnete og tyngende religiøse plikter og rader av klingende lenker av hva å gjøre og ikke gjøre. (Ali A. Allawi)
Dokumentet bør bli lagt til side.

Muslimer og menneskerettigheter

Det er knapt noen muslimsk organisasjon som har oppmerksomhet rettet på menneskerettigheter og hvordan disse blir ivaretatt i verden, for eksempel i muslimske land, verken med FNs menneskerettigheter eller Kairo-deklarasjonen om menneskerettigheter som referanse. Om det skjer, er det gjerne organisasjoner knyttet til en statlig nasjonal eller politisk forening som står bak.

Det kan være nok av saker å gripe fatt i, som forfølgelse av minoriteter som *ahmedie* i Pakistan, *shia* i Saudi-Arabia og *bahai* i Iran, *steining* av antatte prostituerte i Nigeria eller *amputasjon* av lovbruyeres hender i Sudan. Muslimer står passive til brudd på menneskerettigheter rett for øynene på dem. (Ali A. Allawi)

Samarbeid for rettferd

Muslimer er i hovedsak observatører til store utfordringer i verden, om fattigdom, naturkriser, masse migrasjon og annet. Ansvar for å finne løsninger på dette, er overlatt til andre, mens muslimer selv er passive. Muslimer synes å stå uten tanker om at islam, med verdibasert grunnlag, har en rolle å spille.

Det kan være feil å anta at gjeldende markedskrefter og moderne vitenskap skal bli avgjørende i å komme i møte og løse disse og andre internasjonale utfordringer og problemer. Et endret verdi- og tankesett kan bli nødvendig, med en ny orientering henimot en videre forståelse av hva et «godt» liv er.

Det kan for muslimer bety å gjenopplive islams indre dimensjoner om gudsbevissthet og rettsindighet og minne om rollen som «*khalif*» på jorda, med ansvarlighet til Den høye og oss.

Hilf al-Fudul og profeten Josef

Hilf al-Fuhul er et begrep i islam. Ordene betyr «Den rettsindige avtale» og viser til en hendelse i det gamle Mekka. Muhammed var den gangen ung og enda ikke kallet til profet. Han deltok på et møte i Mekka med ledere og representanter fra forskjellige klaner og stammer. Bakgrunn for møtet var dette:

En kjøpmann fra Jemen hadde levert varer i Mekka, men ikke fått betalt for dem. Han ropte ut fra et torg i byen om urettferdigheten som var begått, men hadde ingen til å hjelpe seg. Da ble det innkalt til et møte der alle som var til stede – høvdinger, ledere og andre: troende og ikke troende – ga et høytidelig løfte om å stå sammen i støtte til ethvert offer for urett. Og kjøpmannen fikk betalt for varene sine. Muhammed berømmet møtet og kalte det en islamsk handling. Koranen sier:

- «*Stå sammen om rett og godt!*» (5,2)

Josef var profet i Egypt og fikk tillit hos den (fara) som styrte. Josef ble forvalter av landets forrådshus da syv magre år var på vei. Han fordelte såkorn og proviant i landet under den nøden som kom. (12,55-59)

Allah belønnet han for det, som Koranen sier:

- «*Allah lar ikke den som gjør rett og riktig være uten tilsvar for det.* (12,56)

«Verden er en felle,
og ønsker er dens åte:
unngå fellene og vend
ansiktet raskt mot Allah.»

Rumi (1207–1273)

Rettsindighet

Rettsindige blir verdsatt:

- «De som i gode og dårlige tider gir til andre av det de har fått, legger bånd på sitt sinne og tilgir folk – for Den høye er nær den som gjør rett! – er Allah bevisst og angrer gale ting de kan ha gjort, som slår tilbake på dem selv – hvem bærer vel over med ting som Allah! – og ikke mot bedre vitende fortsetter urett handling: Tilsvar blir godt til den som arbeider og strever.» (3,134–36)

Kan vi lese Koranen på et «fremmed» språk?

Koranen ble gitt på arabisk. Kan Koranen med dens budskap bli oversatt til andre språk, eller må den bare leses på arabisk – for å få med dens sanne innhold? Er det bare eksperter i arabisk som kan arbeide med teksten og forklare den – gjør Koranen forskjell på arabisk og ikke-arabisk på den ene eller andre måten?

Les Koranen i tiden

Det gjør den ikke. Koranen skal gi et allmenngyldig budskap med innhold for hele verden – til alle nasjoner og folk. Koranen er et budskap skrevet ned med invitasjon til enhver. Skal noen kunne si de er mer berettiget enn andre til å lese og forklare teksten? Fordi de er «arabere», kan «arabisk» eller har studert Koranen – mens andre må høre på?

Islam diskriminerer ikke. Alle mennesker som skapninger står likt (17,70). Menneskene ble skapt «til nasjoner og folk» for at de skal «kjenne hverandre». (49,13) «Mangfold i språk og hudfarge», sier Koranen, er tegn for «de som bruker forstand» (30,22), uten privilegier for noen – også i budskap og språk. Og til kunnskap om Koranen: invitasjonen er til alle, henvendt til forstand og sinn, og ingen kan erkjenne «uten at Allah vil» (10,100) – det blir mellom den enkelte og Allah, selv om kunnskap også er bra: å kunne spørre sant lærde når det trengs.

Det store flertall av muslimer kan ikke arabisk, de har sitt eget språk. Det var lite «likeverdige» om kunnskap i arabisk var forutsetning for å lese og forstå Koranen! Og for ikke-muslimer som heller ikke kan arabisk, om Koranen skal være lukket for dem.

Språk og erkjennelse

Koranen sier arabiske ikke er viktig! «Om Den høye hadde åpenbart Koranen på et annet språk enn arabisk ville de som avviser den, sikkert ha sagt: 'Hvorfor har ikke versene fått en fast og klar betydning på et språk vi forstår?'»

De ville innvende: «Budskap på et fremmed språk! Og som budbringer en araber!» De som ikke vil erkjenne skylder på språket: arabisk. Og på budbringeren opphav: en araber. Men vil ikke erkjenne! Språk og opphav blir unnskyldning, og er egentlig ikke viktig.

«Koranen gir veiledning til hver den som vil erkjenne.» Men for den som «ikke vil erkjenne», blir Koranen bare rop «fra det fjerne». (41,44)

Koranen må oversettes og spres

Koranen kan og må oversettes til alle språk og bli spredt bredt. Koranen skal vurderes og forstås – i den virkelighet hver enkelt er.

- «Reflekterer de ikke om Koranen?» (47,24) Og: «Tenker de ikke på den?» (4,82) Utfordringen går til hvert menneske uansett språk, nasjonalitet eller etnisk bakgrunn.

Koranen med friske øyne

Koranen er en evig tekst, men forståelsen er ikke evig – den er knytte til tid og sted. Både muslimer og ikke-muslimer bør se teksten med friske øyne ut fra egen virkelighet. Muslimer må vedstå den plikt de har til å lese og tolke Koranen med oversettelser som blir viktig.

Koranen i tiden

Koranen henvender seg ikke bare til de som erkjenner. Den er rettet til alle mennesker – og særlig til «folk som tenker». Den advarer de som tror blindt og ber leseren stadig på nytt å observere, reflektere og stille spørsmål. Den påpeker i klare ordelag, at «ynkelig den, som ikke bruker forstand!» (8,22)

Hva har Koranen å si om spørsmål i tiden? Hvordan ta vare på naturen, skape rettmessige samfunn, hjelpe fattige og trengende, motvirke spenning og kriger, verne om svake i samfunnet og hjelpe til med å finne rette vei?

Er det ting å ta opp ved islam, hvordan den praktiseres – framstår den patriarkalsk, gir fortrinn til menn framfor kvinner, blir kvinner diskriminert? Gis menn og kvinner lik mulighet til glede, utfoldelse og vekst eller undertrykker menn – og samfunn – kvinner?

Andre spørsmål å vurdere: Oppfattes verden delt mellom muslimer og ikke-muslimer for dyptgående konflikter med hat og krig? Noen synes å ville se det sånn.

Muslimsk fokus er på klesdrakt, ansiktsdekke, formalisme uten etikk og rigide ritualer – mens verden raser forbi, blir det formelle, ytre, vektlagt framfor sannhet og godhet i det indre?

Og hvem er egentlig «muslim»? Koranen svarer: «Den som erkjenner og gjør det gode» (2,81). De skal ikke frykte eller sørge, men bli godtatt av Allah. Muslimer som erkjenner, men ikke gjør det gode – skal de bli godtatt av Allah? Og hva med den som ikke erkjenner, men gjør det gode – slik kan stå nærmere Allah, bare Allah vet.

Autoriteter og islam

Det er erklærte autoriteter i islam – men ikke alle bør respekteres. På religiøse seminarer lærer studenter arabisk språk, riter og formelle væremåter – men ofte ikke skapende tenkning med etikk og moral. Imamer og andre lærde (ulema) fører videre tidligere tradisjoner praktisert i hundrer av år, uten tilpasning i tiden.

Da får de lite å gi. Eksempel: Den tidligere stor-mufti av Saudi-Arabia, Sheikh Bin Baz, mente å lese av Koranen at fotball er skadelig, kvinner ikke kan kjøre bil og at jorda egentlig er flat. Slike lærde må ikke ha enerett på Koranen.

Mange er knyttet til en «skole» av sunni, shia, sufi eller annet, og fremmer religiøs sekterisme. Mot et åpent og løftet sinn. Koranen avviser til det.

«Yes, Read The Quran in English»

Ja, les Koranen på engelske, norsk eller kanskje et annet språk. Bruk fornuft for å forstå, det er lærdom i Koranen.

Krig og fred

Koranens åpenbaringer begynte i Mekka ved Muhammed, og flere godtok budskapet, ble muslimer. Den nye troen truet folk med makt og posisjon i Mekka som forfulgte muslimene, og mishandlet og drepte mange.

Muslimene måtte flykte til Medina. Det ble krigstilstand mellom herskerne og muslimenes fiender i Mekka og muslimer og allierte i Medina, grunnlag for omfattende kriger.

Kamp i forsvar

Koranen ga muslimer rett til å delta i kamp mot de som angrep det muslimske samfunnet. Tillatelse ble gitt å gripe til våpen i samsvar med det Koranen sier:

- *«Det er gitt tillatelse til dem som blir bekjempet, for det er gjort urett mot dem. (. . .) Om Allah ikke holdt noen tilbake med andre som middel, ville klostre, kirker, synagoger og moskéer – steder der Allahs navn ofte nevnes – blitt jevnet med jorda.» (22,39-40)*

Kjempe mot urett

Det er tillatt å kjempe mot urett: å holde noen tilbake med andre som middel; og forsvare religiøse instanser av flerfoldig karakter. Bruk av makt for muslimene er begrenset til forsvar.

- *«Kjemp mot dem som kjemper mot dere til undertrykking ikke lenger finnes – til erkjennelse. Det skal da ikke være mer fiendskap mellom dere og dem, unntatt med dem som undertrykker og fortsatt vil kjempe.» (2,193)*

*Så gå! Måtte Allah ikke holde deg langt borte:
en mann som deg! En som forfølger urett og
inndriver svar tilbake, du som bar rankt et tynget
hjerte spent som et spyd med blad som kaster lys
i natten, fast, besluttsom, edel og av fornemherkomst
og jeg skal gråte for deg så lenge duen kurrer
og så lenge stjernene lyser opp mørket
for den nattlige veifarerer.»*

Tumadir bint Amr (Al-Khansa). En av de første kvinnelige muslimske poeter. (575-646)

Ingen religiøs tvang

- *«Det skal ikke være tvang når det gjelder erkjennelse.» (2,256)*

Handling i krig

- «Kjemp på Allahs vei mot dem som fører krig mot dere, men trå ikke over Allahs grenser!»¹ (2,190)

«Den som ikke ga seg er blitt drept. Den som er blitt drept har ikke gitt seg. (. . .) Når den som ikke kjempet alene, er drept har fienden ennå ikke seiret.»

Bertold Brecht (1898-1956)

Dhimmi

Dhimmi er et historisk begrep som viser til en ikke-muslim som lever med juridisk beskyttelse under islamsk styre. Ordet betyr «beskyttet person». (Wikipedia) Dhimmier kan utgjøre et autonomt samfunn som styrer sine egne saker. De betaler en egen skatt; *jizyah*, et erstatningsbeløp, og slipper å gjøre tjeneste i væpnete styrker. De gir heller ikke *sakah*, velferdsbidraget til samfunnets beste som muslimer gjør. Dhimmis rettigheter er blitt diskutert, men skal respekteres.

Søk fred

- «Vil andre ha fred, så la det bli fred.» (8,61)
- «Vær god mot dem som ikke kjemper mot dere på grunn av religion og ikke driver dere bort fra deres hjem, vis dem vennlighet og møt dem rettsindig. (60,8)

*«Når krigens støvstorm hvirvler over jorda
blekner kvinners rosenrøde kinn av frykt.
Å, himmel, blå og dyp, hvem bærer skyld
for slike redsler?»*

Phan Huy (Vietnam 1750-1822)

Rettferd

Rettferd må tilstrebes for fred; de som rammes blir merket og er gitt sår som må møtes for en bedre framtid.

*«Vi er de hjemløse barna fra kriger,
slum og fattigdom, med samme
smerten; de uskyldige, fortsetter
å le, leke og drømme, fornekter
overgriperne med latter for å
'komme igjen; levende, sterke
for rettferd og en ny og
bedre framtid.»*

Ukjent forfatter.

Fotnote 1:

«Trå ikke over Allahs grenser.» Det innbefatter forbud mot å starte en fiendtlighet, å kjempe mot ikke-stridende, mot ikke avpasset svar på anfall og mot andre brudd på anstendighet og moralske normer. (M. A.S.Abdel Haleem)

Rettelser til feiltolkning

Feiltolket vers 9,5 («Sverdverset»)

Verset det gjelder, er feiltolket. Tolkningen ender opp med denne misoppfatningen: Drep alle som ikke er muslimer. Det må så visst rettes opp! Tolkning og konklusjon er feilaktig og fører galt av sted. Navnet «Sverdverset» som er gitt av kritikere, er tendensiøst. Ordet «sverd» finnes ikke i Koranen og er lagt til her å underbygge kritisk omtale.

Versets ordlyd om rettmessig selvforsvar

- «Når de fredlyste måneder er over, kan dere gjøre av med de som setter annet likt Allah, der dere treffer på dem, ta dem til fange, sirkle dem inn og være på vakt mot dem. Men om de angre, vil lese bønnen og gi velferdsbidraget, så la dem i fred. Allah er tilgivende og barmhjertig.» (9,5)

Forklaring til verset

- «De som setter annet likt Allah» (mushrikun): konkret fiende til muslimer i Mekka som hadde brutt en fredsavtale med muslimen og angrep dem. Muslimene ble gitt anledning til selvforsvar.
- «Der dere treffer på dem»: I eller utenfor Den hellige moskéen i Mekka. Det var en lokal konflikt med muslimenes fiender i byen i en gitt situasjon.
- «Ta dem til fange, sirkle dem inn og være på vakt mot dem.» Vanlig handling i krig. Det var avtalebrudd og aggresjon fra den andre siden som lå til grunn for konflikten, det var heller ingen religiøs strid.
- «Men om de angre, vil lese bønnen og gi velferdsbidraget.» En formulering om at en gir opp kampen og vender tilbake til det daglige livet.
- Det var ikke slik at ikke-erkjennende ble stilt overfor valget om «omvendelse eller døden». (Muhammad Asad)
- «La dem i fred: tillat dem å gå hjem. (Muhammad Asad)
- Om en konflikt faller til ro, vil Allah kunne tilgi.

Versets innhold

Det var en konkret angripende fiende som hadde brutt en fredsavtale og som i krig utfordret muslimer. Muslimene ble gitt anledning til å slå tilbake i selvforsvar; «gjøre av med»; «ta til fange»; «sirkle inn» og «være på vakt mot» disse som angrep dem. (9,5) Det var slett ikke en allmenn oppfordring til muslimene om å «gjøre av med» eller drepe dem som ikke er muslimer; «setter annet likt Allah», slik noen mistolker det. Et endelig mål var å «la dem i fred».

Versets sammenheng

Disse tekster hører til verset:

- «De som setter annet lik Allah og har overholdt fredsavtalen med dere, og som ikke har påført dere skade eller bistått andre i fiendtlighet mot dere: hold fast ved avtalen med dem! (9,4)
- «Hvis en som setter annet lik Allah skulle søke beskyttelse hos deg, så gi han eller hun beskyttelse og ta personen til et trygt sted.» (9,6)
- «Om de andre er sannferdige mot dere, så vær sannferdige mot dem.» (9,7)

Oppsummert

Muslimene ble pålagt å «*holde fast*» ved avtalen med dem blant fiendene i Mekka som hadde «*overholdt fredsavtalen*» med muslimene; som ikke hadde påført muslimene «skade» eller «*bistått andre i fiendtlighet*» mot dem. (9,4)

Om de som ikke sto for aggresjoner, søkte «*beskyttelse*» hos muslimene, så skulle muslimene gi dem beskyttelse. (9,6) Og hvis de andre var «*sannferdige*» mot muslimene, så skulle muslimene være sannferdige mot dem. (9,7)

Det skulle føres dialog med fienden; som muslimer var i strid med. Avtaler skulle «oppretholdes»; muslimer være «beskyttende». Sannferdighet skulle respekteres: mål var forståelse og fred.

Det gjelder tilsvarende rettelsener for et annet mistolket «sverd-vers»: 8,39.

«Abrogasjon» og Koranen

Spørsmålet om «*abrogasjon*» (*naskh*) er viktig. Abrogasjon betyr at en «*overprøver*» tekster i Koranen. Man «*avskaffer, opphever eller motvirker*» Koran-tekster og legger til, eller erstatter tekster med antatte tradisjoner fra profeten Muhammed («*hadith*»). Eller gjør andre endringer etter skjønn.

Det er imamer og andre lærde som bedriver abrogasjon. De tillater seg å endre og korrigere Allahs «ord». *Abrogasjon* blir en form for *shirk*: å «*sette annet lik Allah*»: de korrigerende lærde.

Det strider mot det Koranen sier:

- «*Allah har gitt en klar Skrift: Koranen.*» (5,15)
- *Ingen kan endre det minste på Den høyes ord* (6,115)
- «*Det er Den høye som har åpenbart Koranen del for del, og Den høye skal slå vakt om den.*» (15,9)

Koranen er islams høyeste autoritet

Koranen er islams høyeste autoritet. Koranen er Allahs (Guds) egne «ord». Ingen ting annet har en tilsvarende myndighet. Koranen sier:

- «*Med Koranen*» leder Allah de som søker Den høyes velvilje, «*til rett vei*». (5,16)
- «*Tenker de ikke over Koranen? Om den var fra andre enn Allah, ville de ha funnet mange selvmotsigelser i den.*» (4,82)
- «*Dette er Allahs budskap (Koranen) som Den høye legger fram for deg med sannhet. Hvilke 'hadith' (tekster) vil de tro på etter Allah og Den høyes åpenbaring?*» (45,6)

Allah i Koranen sier: Koranen er fra Allah. Det er ingen selvmotsigelser i den. Koranen er Allahs budskap med sannhet. Andre «*hadith*» (tekster) blir avvist.

Abrogasjoner

De som godtar abrogasjoner setter til side det Koranen sier.¹ De mener at det må «hjelp» til før

Fotnote 1:

1 «*Det finnes ikke eksempel på at Profeten skal ha erklært et vers i Koranen som 'opphevet'. Teorien om 'oppheving' eller 'abrogasjon' ('naskh') er uten historiske fakta og må avvises.*» (*The Message of The Qur'an*. Muhammad Asad / Mohammed Knut Bernström.)

Koranen blir «en klargjørende bok». De hevder det er «selvmotsigelser» i Koranen, slik at Koran-vers må fjernes eller endres. Og de stiller «hadith» likt med «Allah» og «Den høyes tegn» (Koranen). Alt sammen i strid med Koranen¹.

Eksempler

Eksempler på abrogasjoner kan variere med hver imam, islamsk lærde. Stoffet kan gjelde det enkle: hvordan å omtale «alkohol», til det mer omfattende: om alle ikke-muslimer – og muslimer som ikke er «sanne muslimer» – skal drepes. Det skjer i abrogasjonens navn.

Wahabisme som er Saudi-Arabias offisielle tro og styrende tenkning for terroristiske grupper som IS, Al Qaida, Al Nusra og andre, fremmer for abrogasjon. Her har de abroget Koranen og laget en egen variant. Den varianten legger de til grunn for deres tenkning og handlinger og gir skremmende resultat.

Det er som om kristne «*fundamentalister*» skulle «*abrogere*» eller erklære ugyldig Jesu ord: «*Du skal elske din neste som deg selv*»¹ under henvisning til disse ord av Jesus: «*Jeg er ikke kommet for å bringe fred, men sverd.*»² Eller disse ord: «*Ild er jeg kommet for å kaste på jorden.*»³ Og med slike vers som referanse, svinge sverd og tenne ild mot ikke-troende: «*hedninger*» og andre: kristne grupper gjort det i historien.

Feiltolket om abrogasjon

De som fremmer abrogasjon legger til grunn et feiltolket Koran-vers som lyder:

- «*Den høye gir ikke et nytt budskap eller lar et budskap bli glemt, uten at det nye blir tilsvarende eller bedre.*» (2,106)

Verset viser til «*et nytt budskap*»: Koranen, mot tidligere budskap som er satt til side eller «*glemt*»: Torah og Evangeliet. De som tenker abrogasjon, mener teksten ikke omhandler «*budskap*», men «*vers*» i Koranen, der «*nye*» vers står mot «*gamle*» vers slik at enkelte av Koranens vers må oppheves eller redigeres: abrogeres etter islamske «*lærdes*» vurdering.

Det er bemerkelsesverdig. Også fordi sammenhengen til det aktuelle verset angår: «*Når en Skrift kommer til dem fra Allah og bekrefter det de har fra før*» (2,89), og «*De avviser Allahs budskap*» (2,90), vil ikke godta «*det klare budskap*» (2,99), «*satte det (budskapet) til side*» (2,100), vil «*vende ryggen til Allahs Skrift*» (2, 101) og «*ikke erkjenne*» (2,105).

Alle steder behandles «*budskapet*»: «*Skriften*» som Den høye sender, ikke koranvers.

Koranen fortsetter å snakke om budskapet til «*Moses*» (2,108) og «*Skriftens folk*» som ikke vil erkjenne «*selv når de vet hva som er sant*» (2,109). Koranen sier (henvendt til Muhammed): «*Du skal gi det glade budskap og advare.*» (2,119)

Teksten omhandler Skriften og «*budskap*» – ikke enkelte koranvers, noe de hevder som vil abrogere: korrigere og «*rette opp*» Koranen.

Fotnoter:

1 Bibelen. Matt 22,39

2 Matt 10,34

3 Luk 12,49

Farlige «abrogasjoner»: i strid med Koranen

Wahabiter med tilhørende organisasjoner som IS, Al Qaida og andre har foretatt farlige abrogasjoner og overprøvinger i strid med Koranen. De har vendt seg mot ikke-muslimer: jøder, kristne og andre troende – og mot muslimer som de anser som ikke sanne muslimer sånn som seg selv. Disse andre, mener de kan «drepes». Og de gjør det! Vi kan høre mere fra dem.

Dette er eksempler på Koran-vers som disse wahabiter og andre «omskrivere» og «terrorister» har abrogert: avskaffet, opphevet eller fjernet:

- «De som erkjenner ved denne Skrift (muslimer), de som er jøder og kristne, og de som følger andre trosoppfatninger (sabeere) – ja, hver den som erkjenner Allah og den siste dagen og gjør det som er rett, skal få fullt igjen fra Den høye! De skal ikke frykte eller sørge.» (2,62)
- «De som erkjenner (ved denne Skrift) og de som erkjenner den jødiske tro og sabeerne og de kristne – ja, hver den som erkjenner Allah og den den ytterste dagen og som lever et rettskaffent liv – skal så visst få sin fulle lønn av Den Høye og de skal ikke frykte, og ingen sorg skal tynge dem.» (5,69)
- «Den høye skal gi den som erkjenner og lever et rettsindig liv, deres fulle belønning. Allah er ikke de urettsindiges venn.» (3,57)
- «Oppmuntre de som erkjenner (muslimene) til å tilgi dem som ikke tror på den siste dagen, for det er Den høye som skal gi menneskene den lønn de har fortjent med sine handlinger.» (45,14)

Koran-vers er *abrogert* der det Koranen viser til å «overse» og «tilgi» de som ikke erkjenner (2,109; 2,284); og «påminne» og «advare» dem. (6,69) Likeledes er vers *abrogert* der den som «handler rettsindig» blir påpekt å stå Den høye nær. (41,46)

Koranen sier at jøder, kristne og andre som «gjør det som er rett», skal kunne bli godtatt av Allah. Muslimer oppfordres til å «overse» – og til å «kappes om å gjøre det gode». (2,148). Koranen oppfordrer til toleranse (7,199).

Men slikt er abrogert – av de som har laget sin egen «Koranen».

Skremmende

Når Koranen er «ryddet opp» i og endret, sitter disse omskriverne tilbake med den konklusjon at når det gjelder «ikke-muslimer», som jøder og kristne – og ikke «sanne muslimer» som dem selv: Drep dem! Det er skremmende! Men de mener det, disse gruppene: IS, Al Qaida, Al Nusra, Al-Shabab, Boka Haram og flere. Det er viktig at de blir nedkjempet der de er! Men aktivister kan komme til Norge.

Om å tvinge folk til å tro

Disse reviderende gruppene tvinger folk til å «tro», i strid med det Koranen sier:

- «Det skal ikke være tvang når det gjelder tro!» (2,256) Og: «Kan du påtvinge mennesker å tro? Nei, ingen kommer til tro uten Allahs vilje.» (10,99)

De har i stedet lagt inn et hadith som de ønsker: «Jeg er pålagt å kjempe mot folket inntil de bevitner at det ikke finnes noen guddom utenom Allah og at Muhammed er Allahs sendebud, ber tidebønnen og betaler skatten. Hvis de gjør dette, har de sikret sitt blod og sin eiendom, med unntak for det islam pålegger». (al-Bukhari og Muslim)

Vold, tvang, drap og terror blir legitimert, ved hadith – angivelig overleveringer fra profet Muhammed. Sånn tenker disse reviderende og terroristiske gruppene med beslektete sekter.

Toleranse mot jøder, kristne og andre med trosoppfatning – noe Koranen oppfordrer til – er abrogert, lagt til side. Og begrunnet med et annet hadith: «*Det er ingen blant jøder og kristne (av de nåværende nasjoner) som hører om meg (Mohammed) og så dør uten å tro på det budskap som jeg er blitt sendt med (Islamsk Monoteisme), som ikke skal være blant dem som hører til helvetesilden.*» (Muslim)

De snakker mot Koranen: Allahs ord. Da kan vi sitere dette:

- «*Hvem gjør mer galt enn den som finner opp en usannhet mot Allah!*» (11,18)

De gjør det, disse gruppene! Flere eksempler på hvordan de tenker:

Slaveri

Gruppenes teologer mener at slaveri fortsatt gjelder. Det er slått fast i en fatwa (lovtolkning) av Shaykh Saleh al-Fawzan, en ledende saudiarabisk teolog og jurist. IS og liknende grupper følger slike fatwa: de tar og bruker, selger og kjøper, kvinnelige «slaver» med ryggdekning i denne tenkningen, og med blant annet jesidie-kvinner i Irak.

Kvinner

Kvinner har lav status i denne tenkningen. Kvinner skal dekke seg til med slør, kappe, hansker og hodetørkle, og helst bare ha «*ett øye udekket*: dette som nødvendig «*for å kunne se veien*», ifølge disse gruppene «Koran» (se egen artikkel).

Gode handlinger

«*Gode handlinger*» i disse gruppene tenkning er å gjøre pålagte og formelle oppgaver – som salah (bønn), hadj (pilegrimsreisen) og zakat (*velferdsbidraget*) – på korrekt og foreskrevet «rituell» måte. Det er «*den beste handling*». Og: «*Om noen gjør en god handling som ikke er pålagt i Islamsk Monoteisme så vil den bli avvist og ikke godtatt*», heter det i et hadith i deres omskrevne «Koranen».

Konklusjon

Islams høyeste autoritet er Koranen. Den er «*en klargjørende bok*» som er «*kommet fra Allah*». (5,15) Den viser mennesket til «*rett vei*» (5,16). Koranen er en evig tekst, men dens bilder og uttrykk må kunne tolkes og gjøres forståelige i den aktuelle tiden. Profeten Muhammed er den siste profet og islam sist av *din*: trossystem. Men jurister og lovtolkere er ikke de siste: det kommer forklaringer og rådgivning etter dem.

Mennesket er gitt fornuft som en må kunne bruke. Koranen sier det selv: «*Den ynkeligste av Allahs skapninger er den som ikke bruker fornuft*». (8,22) Tolkninger i erkjennelse og tro må ses i forhold til tiden: med Koranen selv som opphøyet instans.

Abrogasjoner og andre forfalskninger av Koranen må bli lagt til side for vekst i erkjennelse og forstand.

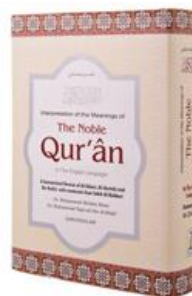
En «Koran» for IS og islamister

Bokanmeldelse:

*Interpretation of the Meanings of
The Noble*

Qur'an.

*Dr. Muhammad Muhsin Khan og
Dr. Muhammad Taqi-du-Din Al-Hilali*
DARUSSALAM
Saudi Arabia

Dette er en skremmende bok. Det er en omarbeidet utgave av Koranen og blir brukt av IS og «islamiser» (*wahabiter*) som begrunnelse for ekstremisme og terror. Boka er til salgs i moskéer. Det fordreide budskapet blir spredt og bør være til stor bekymring.

Det heter i bokas forord at det er gjort «endringer i Koranens fortolkninger». Og om endringer som er gjort: «Det er noen tillegg og fratrekk i kapitler og Ahadith1 fra Sahid Al-Bukhari og andre Ahadith samlinger.» (Side VI.)

«Tillegg» og «fratrekk» som det heter – når det gjelder Koranen! I det som anses å være «Guds ord». Hvilken frihet de har tatt seg, forfatterne, ved å føre tillegg og fratrekk til Koranens kapitler etter egne vurderinger og tanker.

Endret og konstruert «Koran»

De har konstruert Koranen på nytt, disse muslimske «lærde» fra Saudi-Arabia. De har avskaffet, opphevet og motvirket (abrogert) innhold i mange vers i Koranen slik de selv finner det for godt.

- Koran-vers med innhold om toleranse, medmenneskelighet, sameksistens og respekt for andre er blitt abrogert.
- De har i stedet lagt til hadith: antatte, men i hovedsak oppdiktete, lærdommer fra Profeten Muhammed, nedskrevet et par hundre år etter hans død, der disse «lærde» mener å finne forsvar for aggresjoner og mishandling som de selv står for.

Abrogerete Koran-vers

Dette er eksempler på Koran-vers med holdninger, moral og veiledninger som er abrogert (avskaffet, opphevet og/eller motvirkete):

Tro og inkludering

- «De som erkjenner ved denne Skrift (muslimer), de som er jøder og kristne, og de som følger andre trosoppfatninger (sabeere) – ja, hver den som erkjenner Allah og den siste dagen og gjøre det som er rett, skal få fullt igjen fra Den høye! De skal ikke frykte eller sørge.» (Koranen 2,62)
- Teksten i verset om tro og inkludering er abrogert (opphevet) med påstand om at etter profeten Muhammed, skal bare «muslimer» være godtatt, mens jøder, kristne og andre aldri skal være det, men bli «tapere». (Side 20)

Et tilsvarende vers sier:

- «De som erkjenner, og de som er jøder og sabeere og kristne – hver den som erkjenner Allah og Den siste dagen og gjør det som er rett, skal ikke frykte eller sørge.» (5,69)
- Det er vers med samme innhold; tro og inkludering. Verset er abrogert (opphevet). Det hevdes i stedet at jøder og kristne, som ikke er blitt muslimer, skal til «helvetesilden». (S. 120.)
- Muslimer skal ikke være unntatt. Boka legger inn et hadith som sier at muslimene «skal bli delt inn i syttitre religiøse sekter» der alle skal gå til «helvete» med unntak av en eneste «sekt» som den reviderte teksten i boka støtter. (S. 125)

Toleranse

- «Overse og tilgi dem!» Det er Koranen påbud om Skriftens folk (jøder, kristne og andre) som i uvilje vender seg mot muslimer. (2,109)
- Påbudet i verset er abrogert (opphevet). Nå heter det om Skriftens folk: Kjempe/før krig mot dem, til de betaler den pålagt skatt (*Jizyah*), «i villig underdanighet» og de skal føle seg overvunnet. (S. 345)
- Boka gjengir dette om å kjempe/føre krig mot Skriften folk: En jøde gjemmer seg bak en stein. Steinen sier: «Å, muslim! Det er en jøde som gjemmer seg bak meg, så drep ham.» (Hadith, s. 345.)

Tilgivelse

- «Si til de som erkjenner (muslimer) at de skal tilgi dem som skader dem og ikke ser fram til Allahs dager/den siste dagen.» (45,14)
- Verset er abrogert (opphevet). Nå heter det at muslimer skal kjempe/føre krig mot «flergudsdyrkere, hedninger, avgudsdyrkere og vantro, som ikke tror på Allah». (S. 894)

Ingen tvang i troen

- «Det skal ikke være tvang når det gjelder tro.» (2,256) «Du kan ikke tvinge folk til å erkjenne.» (10,99) «La de som ønsker det, erkjenne, og de som ikke ønsker det, la være.» (18,29) Det er hva Koranen sier. Hva står i den endrete «Koranen»?
- Det heter som tillegg i den reviderte boka: Sanne muslimer skal «holde de (som ikke vil tro) med lenker om halsen til de godtar islam (og ved det redder dem fra den evige straff i helvetesilden og gjør så de kommer til paradiset i det neste livet)». (S. 127)
- Og videre: «Dere er beordret av Allah til fortsatt å kjempe mot dem som ikke vil tro, til de godtar islam og er reddet fra straffen i helvetesilden». (S. 909)

Slik fortsetter det gjennom denne reviderte «Koran», med fratrekk og tillegg til den virkelige Koranen.

Tekster og tillegg i den endrete «Koranen»

Dette er eksempler på tekster og tillegg i den endrete (*wahabi*-)«Koranen»:

- **Kvinnen skapt for mannen.** Allah «skapte dere fra en enkelt person (Adam) og skapte av ham hans kone (Hawwa/Eva), for at han skulle glede seg over fornøyelsen av å leve med henne.» (S. 319)
- **Kvinner og dekke.** «Gi beskjed til deres koner, døtre og de troendes kvinner at de skal trekke sine kapper (slør) over hele kroppen (det vil si å skjerme seg fullstendig unntatt for øynene eller ett øye for å kunne se veien).» (S. 762)
- **Slå kvinner og barn.** Kvinner som viser «dårlig oppførsel» (...): «slå dem (lett, om det hjelper), men om de adlyder deg, vær ikke ergerlig på dem.» (S. 161) Om barn: «Gi barna beskjed om å gjøre Salat (bønnen) fra de er syv år og slå dem (om det) fra de er ti.» (Hadith, s. 4.)

- **«Illegale barn».** «*Al-Khabath* det onde» kan tilta. «Ordet *Al-Khabath* blir forstått som ulovlig seksuelt samvær med illegale barn og all slags ond handling.» (S. 544)
- **Maker og koner i paradiset.** «Rensete maker eller koner» i paradiset «har verken menstruasjon, avføring eller urin». (S. 168)
- **Formalisme.** Gå inn i islam «perfekt ved å lyde alle regler og bestemmelser». (S. 64) «Hver den som tror på Allah og Hans budbringer, gjør Salat (bønnen) og holder Saum (fasten) i ramadan måned, har Allah lovet paradiset.» (Hadith, s. 343.) «Si *amen*» etter bønnen, «for om ens ytring av *amen* faller sammen med den til englene, vil ens siste synder bli tilgitt.» (Hadith, s. 3.)
- **Islam.** Jøder og kristne som ikke tror på Muhammeds budskap – Islamsk Monoteisme» – vil høre til i «helvetesilden». (S. 120)
- **Gode handlinger.** «Gode handlinger til en person blir bare godtatt om personen er monoteist og tror på alle Allahs profeter, medregnet Kristus og Muhammed.» (S. 129) «Gode handlinger» må gjøres «fullt og helt for Allahs sak og i samsvar med Profetens lovmessige måter.» (S. 527) «Om noen gjør en (god) handling som vi ikke har beordret (noen) å gjøre (eller ikke er i samsvar med vår religion om Islamsk Monoteisme), så vil handlingen bli vraket og ikke godtatt.» (Hadith, s. 546.)
- **Tyver.** Når det gjelder tyver, – «hugg av deres høyre hånd fra håndleddet som gjengjeld». (S. 211)
- **Helvete.** En «vantro eller hykler» skal bli vist «helvetesilden» og dette skal skje: «Han skal bli slått med en jernhammer mellom sine to ører, og han skal skrike så det høres av alt som er nært unntatt mennesker og *jinn*.» (Hadith, s. 259.)
- **Vantro.** En «vantro» skal bli «straffet i Helvete for all tid (verken levende eller død)». (S. 326)
- **Islamsk kalifat.** «Dere muslimer i hele verden» – «bli en forent blokk under en *Khalifa* (ledende muslimsk styrer for hele den muslimske verden) for å gjøre Allahs religion seierrik». (S. 336)

Krig og fred

- «Jeg er blitt befalt å kjempe mot folk til de sier: *La ilaha illalla* (ingen har rett til å bli dyrket enn Allah.» (Muslimsk troserklæringen) (Hadith, s. 339.)
- «Går noen over forbudte grenser mot deg, gå likedan over forbudte grenser mot dem.» (S. 60)
- «Det er langt flere fordeler og mer krigsbytte» – ved å kjempe for Allahs sak. (S. 178)

De som ikke er muslimer

- «Dere er beordret av Allah til fortsatt å kjempe mot de som ikke vil tro, til de godtar islam og er reddet fra straffen i helvetesilden eller i det minste kommer under deres beskyttelse.» (S. 909)
- «Hvis de (vantro, avgudsdyrkere, jøder, kristne, flergudsdyrkere) vender seg bort (fra islamsk Monoteisme), si (til dem O Muhammad fred med han): 'Jeg erklærer dere (krig) som skal gjøres kjent for alle'.» (S. 596)

«Skjær halsen over på dem»

- «Når dere møter (i kamp – *Jihad* for Allahs sak) de som ikke vil tro, skjær halsen over (på dem) til dere har drept og såret mange av dem, bind så et tau fast (om dem, det vil si: ta dem til fange.» (S. 908)

Tillegg

- Den islamske staten og tilsvarende terroristiske grupper har dratt til seg frivillige menn og kvinner fra store deler av verden. De kan komme med et angivelig «ideologisk» motiv – og får i hvert fall det innskjerpet som første sak når de kommer til disse terroristiske gruppene.
- Vi skal ikke se bort fra en «idealistisk» hensikt: å kjempe for hva de tror kan være «høyverdig» og riktig tro og religion. For mange vil oppfattet «islam» og en presentert «Koranen» være veiledning og referanse for tanker og gjerninger så destruktive og umenneskelige åpenbart for andre.
- Boka som er omtalt her: En omarbeidet «Saudi-Koran» kan være referanse for det. I den kombineres et «høyverdig» skrift, en «Koran», med en terroristisk og overgivende holdning. Man blir IS-soldat eller en tilsvarende kriger. Når vi ønsker å motvirke dette, må vi også se på referansen – hvor fordreid er deres «Koranen».
- Vi må også merke dette: Wahabi-tenkningen blir nå forsøkt spredt over store deler av verden med penger fra Saudi-Arabia og wahabi-«Koranen» som ideologisk veileder, det må en være bevisst. Og vurdere tiltak mot det.

Død – og liv etter døden

Koranen sier om liv og død:

- *Alt i himlene og på jorda tilhører Allah, og Allahs løfte om oppstandelse og oppgjør er sant, men de fleste mennesker fatter det ikke. Den høye gir liv og Den høye gir død, og dere skal alle tilbake til Den høye.»* (10,55 – 56)
- *«De som nekter for det neste livet, avviser sannhet i sitt sinn og er hovmodige.»* (16,22)
- *«På oppstandelsens dag skal sløret for øynene falle og dere skal se klart.»* (50,22)

Liv, død og fornuft

Livet stanser ikke ved døden, det kan vi iaktta selv:

- *«Om dere tviler, se på den tørre, døde jorda og hvordan – når Den høye lar regn falle – jorda vekkes og svulmer og lager alle slags vakre vekster.»* (22,5)

Noen tror ikke på det, de sier:

- *«Det finnes bare livet på jorda, noen dør og andre lever videre – og bare tiden bryter oss ned.»* (45,24)

Koranen retter:

- *«Døden skal komme til han eller henne fra alle kanter, men personen skal ikke dø.»* (14,17)
- *«Hvert menneske skal smake døden, men på oppstandelsens dag bli gitt fullt tilbake for det personen har gjort.»* (3,185)

Det er mening med liv og død, skjønt mennesket fatter det ikke.

«All ære til Allah, som med døden brakk nakken på tyranner, knuste ryggen på Persias konger, forkortet forhåpningene til Cesar – hjertet deres var lenge uvillig til å huske døden, inntil den sanne beskjed kom til dem og kastet dem i avgrunnen.»

Al-Ghazali (1058-1111)

*«Det gjelder for oss alle:
en dag vil bli den siste –
så senkes vi i jord.*

*Sørg ikke over dette
for vi skal engang møtes
bak stjernene et sted:*

*I paradisetts have
skal våre sjeler hvile
på samme lotus-seng.*

Honen (Japan, 13. århundre)

Oppgjørets dag; menneskets ansvar

Mennesket skal bli stilt til rette for det mennesket har gjort. Mennesket er en moralsk skapning med bevisste handlinger det skal svare for, som del av skapelsens logikk:

- *«Den høye har ikke skapt himmel og jord og alt som er imellom uten mening, som de tror de som fornekter sannheten.» (38,27)*
- *«Den som har gjort så lite som et grann av godt, skal se det, og den som har gjort så mye som et grann av ondt, skal se det.» (99,7–8)*

*«På oppstandelsens dag skal
kroppen din vitne mot deg.
Hånden din sier: 'Jeg stjal penger.'
Leppene sier: 'Jeg snakket nedrig.'
Og føttene: 'Jeg gikk dit jeg ikke
skulle gå.' Kjønnshelene: 'Jeg også.»*

Rumi (1207-1273)

Sannheter i bilder

Koranen sier:

- *«Den høye har åpenbart denne Skrift der det er fast og klart uttrykte budskap, de er Skriftens kjerne, og andre som er framstilt i bilder.» (3,7)*

Det er oversanselige beskrivelser i Koranen som ikke kan fattes med menneskets forstand, om Allahs egenskaper, tidens slutt og evigheten, død og oppstandelse, oppgjørets dag, paradiset og helvete. Beskrivelser blir gitt i bilder, de skal ikke tas bokstavelig.

Det neste livet

Koranen:

- *«De som erkjenner og gjør rett skal bli ført til hager, vannet av sildrende bekker og bli der i all tid.» (14,23)*

*«Veien til paradiset er oppover bakke,
mens veien til helvete er nedover bakke.
Derfor kreves strid for å komme til paradiset,
men ikke til helvete.»*

Koranen og livet her

Livet her

Livet nå skal leves her, i fornuft – og ved å strekke seg etter det gode. Vi ønsker tilfredshet og glede, men er forberedt på motgang og vansker da en erkjennelse kan være viktig om en hevet logikk i livet; mennesket er en tenkende skapning.

*«Når sorg kommer på nytt
møt den med smil og latter, si:
'Å, min Skaper, beskytt meg
fra dens skade: og frata meg ikke
fra dens gode. Herre, minn meg på
å være takknemlig.»
Rumi (1207-1273)*

Fred og respekt

Strev for fred, vis hverandre respekt. «Islam» er et ord for fred: en forpliktelse til å leve i fred; det er ordets betydning.

*«Fred over alle på jorden.
Fred over arbeidet vårt.
Måtte det alltid ernære
dem som arbeider hårdt.*

*Fred over alle i landet.
Fred over oss i vår by.
Måtte den alltid gi hus til
dem som gir andre ly. (. . .)*

*Fred over barnet i vuggen
og over den som skal dø.
Måtte vår jord bli oss vennlig
og gi oss det daglige brød.»*

Brecht/Neruda

Jihad

Jihad: «streven» tilsier mennesket å kjempe, tenke, finne veier for rettsindighet for seg selv og andre: familie, venner og samfunn. Mennesket skal ikke være låst i tidligere forestillinger, mer enn tusen år gamle, til hinder for rett vei i dag.

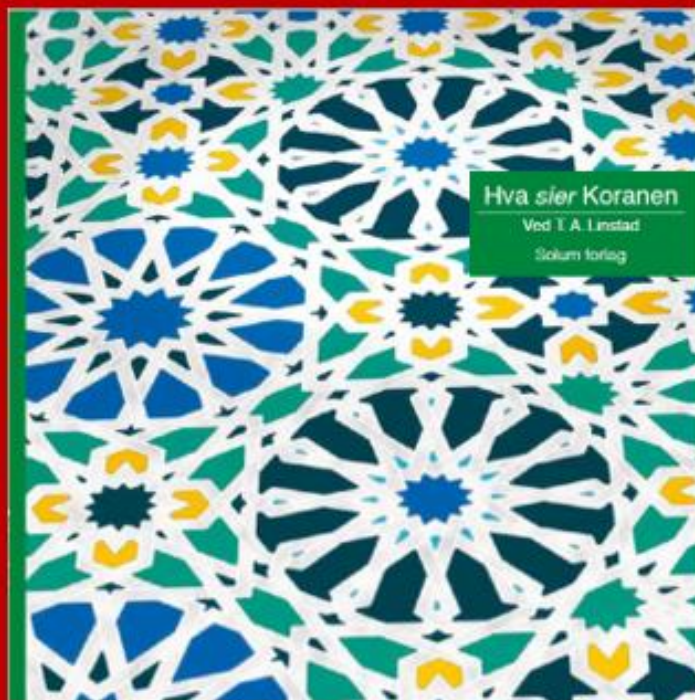
Strev, gjør jihad! For innsikt og forstand – «med Koranen til hjelp» (25,52), er oppfordringen som gis, til mennesket som tenkende vesen. «Ynkelig den som ikke bruker forstand.» (8,22)

Rett liv og handling

Sirkelen er sluttet om livet nå:

- «Allah pålegger dere at rett og rettferdighet skal råde mennesker imellom, gjør godt og være rause mot nesten deres. Den høye forbyr all skamløs handling og alt som strider mot rimelighet og fornuft og det som betyr å krenke andre. Den høye formaner og advarer dere for at dere skal legge det på sinn.» (16,90)

Hva *sier* Koranen?

Viktig bok å lese.
Til salgs i bokhandelen

